DR. ANTUN GOGLIA

DOMAĆI VIOLINISTI U ZAGREBU U XIX. I XX. STOLJEĆU

ZAGREB 1941.

DR. ANTUN GOGLIA:

DOMAĆI VIOLINISTI U ZAGREBU U XIX I XX. STOLJEĆU

(Preštampano iz „Svete Cecilije")

ZAGREB, 1940.
TISAK NARODNE TISKARE

Domaći violinisti u Zagrebu u XIX. i XX. stoljeću

Uzeo sam si za zadaću, da prikažem djelovanje violinista u Zagrebu i njihov utjecaj na razvitak naše muzičke kulture.

Za violončeliste sam to učinio u mojoj radnji „Učitelji violončela u Zagrebu i njihovi učenici muzičari" (Sv. Cecilija 1933. svezak 3., 4., 5. i 6.). Posebno sam iznio „Strane violončeliste u Zagrebu" (Sv. Cecilija 1938. svezak 1. i 2.).

Glede violinista odlučio sam, da u ovoj radnji prikažem samo one violiniste, koji su djelovali u Zagrebu i utjecali na zagrebački muzički život kao pedagozi i kao reproduktivni umjetnici. Ako se je koji violinista bavio komponiranjem, — spomenut ću to, a po mogućnosti predočiti njegove violinske skladbe.

Obazirem pri tome i na neke violinske amatere. U Zagrebu kao i u drugim gradovima počeo se početkom devetnaestog stoljeća razvijati muzički diletantizam, pa su osobito u srednjem staležu nastojali, da članovi obitelji dobiju muzičku naobrazbu. Posljedica je bila, da su se ovi amateri sastajali u privatnim domovima, da zajednički sviraju komornu i orkestralnu glazbu. Kasnije nastupali bi javno a naročito iza kako je osnovano glazbeno društvo. Među ovim amaterima bilo je više violinista, koji su se mnogo bavili solo sviranjem i komornom glazbom, pače su i javno nastupali. Glavne od njih ću spomenuti u ovoj radnji, jer su i oni imali ne male zasluge za razvitak muzičkih prilika u Zagrebu.

Bilo je kod nas i mnogo violinista stručnjaka, koji nisu poznati današnjoj našoj generaciji. Svakako će to zanimati naše muzičare i ljubitelje muzike upoznati se s ovim pionirima naše muzičke kulture. Predočiti ću one skladbe, koje su dotični violinisti uvrštavali u rasporede svojih javnih priredaba. To će mnogo interesirati one, koji se bave instrumentalnom muzikom, jer će iz njih razabrati, kako su se ti rasporedi tečajem zadnjih sto godina u razno doba mijenjali. Dašto, da ću spomenuti samo veće skladbe (koncerte, suite, fantazije, varijacije i sonate), dočim se na manje skladbe ne mogu obazirati.

I. Dio.

Od početka XIX. vijeka do osamdesetih godina.

U našem Zagrebu vrlo se rano interesiralo za violinu. Svirali su se violinski komadi na javnim priredbama, a mnogo se sviralo u privatnim domovima. Da su se Zagrepčani interesirali za taj instrumenat povod je bila ponajprije činjenica što je zagrebački biskup Maksimilijan Vrhovac god. 1788. namjestio za koraliste u zagreb. stolnoj crkvi više bečkih glazbenika. To su bili ljudi, kojima je bila glazba zvanje, a bili su vješti raznim instrumentima. Oni su podučavali mladež u raznim instrumentima, a nastupali su kod raznih priredaba ne samo u biskupskom dvoru već i na javnim priredbama i kod raznih odličnika.

Nadalje u Zagrebu je često djelovalo njemačko kazalište u palači grofa Josipa Amade-a (danas naravoslovni muzej u Demetrovoj ulici), koje je također davalo i opere. Kazališni orkestar svirao je osim u operama također i u međučinima drame. Taj orkestar imao je vrsnih solista, pa je koji violinista koji puta otsvirao uz pratnju orkestra koju solo-skladbu. Ovi glazbenici također bavili su se podučavanjem u glazbi. Nu imena tih solista i pedagoga nisu nam sačuvana a niti su nam sačuvani rasporedi onih priredaba, na kojima su nastupali.

I zagreb. privatno muzičko društvo (danas hrv. glazbeni zavod[1]) imade u tom pogledu također velikih zasluga, jer je ono do početka svog osnutka g. 1827. uvijek imao vrsnih učitelja violine. Dakako, da se svi učenici nisu posvetili glazbi, već su kao amateri često svirali u raznim glazbenim priredbama, u raznim komorno-muzičkim udruženjima, u privatnim domovima a i u orkestru i time su također podigli interes zagreb. krugova za instrumentalnu glazbu.

Mnogo je napokon doprinijelo živom interesu za taj instrumenat i profinjenju glazbenog ukusa, što su Zagrepčani imali često prilike, da čuju i najveće svjetske virtuoze. Ovi su pak rado dolazili u Zagreb i priređivali koncerte, jer su tu našli veliko razumijevanje za taj instrumenat.

Spomenuti biskup Maksimilijan Vrhovac (1752.—1827.) bio je veliki prijatelj glazbe, što je vidljivo iz njegovog dnevnika[2], a bio je i proprotektor god. 1827. osnovanog muzičkog društva. U njegovom dvoru mnogo se muziciralo a rado su se ovamo navraćali razni inostrani odlični glazbenici. Iz dnevnika je vidljivo, da se je u njegovom dvoru izvodila i komorna muzika, samo nema izrične zabilježbe o tom, da je kod njega nastupio koji znameniti violinista, niti spominje kojeg domaćeg glazbenika, koji je u njegovim muzičkim večerima nastupio kao solista na violini.

Glazbenik Gjuro pl. Wisner-Morgenstern kao koralista zagreb. katedrale često je dolazio u doticaj sa biskupom i kod njega često svirao,[3] pa pošto je on bio i vješt violinista, koji je kao takav nastupao i javno, a mnogo svirao i u privatnim društvima, vjerojatno je, da je on također na biskupskom dvoru izveo koji violinski solo.

Privatno muzičko društvo,[4] počelo je od početka svog opstanka priređivati javne akademije, na kojima su sudjelovali razni solisti. Prvi učitelj violine u tom društvu bio je spomenuti **Gjuro pl. Wisner-Morgenstern** (1783—1855), koji je također na tim akademijama nastupao kao violinski solista.

Nu njegovo djelovanje kao violinski solista i učitelj violine ne smije se prosuditi sa strukovno violinskog a kamo li sa virtuoznog stanovišta. Wisner je u glavnom bio stručnjak u teoretskim glazbenim predmetima a naročito u nauci o instrumentaciji a osim toga jedno od glavnih djelovanja bila mu je skladba raznih glazbenih djela. On je također svirao violinu kao mnogi tadanji skladatelji, pa je on taj instrumenat podučavao iz nužde, jer u ono vrijeme nije u Zagrebu bilo sposobnog violinskog pedagoga, a sredstva muzičkog društva u to doba nisu dopuštala, da se izvana namjesti koji stručni violinski pedagog i solista. Društvo je svakako svakom zgodom priznavalo Wisnerove zasluge u tom pogledu.

Od nastupa Wisnerovih kao violinista spominjem javnu akademiju od 12. XI. 1827., na kojoj je izveo: Taborski: „Varijacije za violinu na ugarski tema", i onu dne 1. IV. 1828., na kojoj je svirao Maysederove varijacije za violinu i klavir. Na klaviru pratila je gđica Hofer.

Wisner je također skladao i komade za violin-solo, koji su se izvađali na javnim muzičkim priredbama, ali tim skladbama kao i mnogim drugim nema više traga.

Od Wisnerovih učenika spomenut ću Zagrepčanina Antuna Švarca, koji se je sasma posvetio violinskoj struci.

Godine 1829. imenovalo je muzičko društvo učiteljem violine **Valentina Ježeka,** koji je služio do svoje smrti god. 1835. Kao solista nije javno nastupio.

Prava strukovna violinska obuka u glazbenoj učioni muzičkog društva započela je tek, kad je dne 9. V. 1829. imenovan za učitelja violinske škole **Antun pl. Kirschhofer** iz Pešte (1807.—1849).[5] Nakon uspješnog djelovanja kao pedagoga povjerena mu je kasnije škola za usavršavanje u violini (Violin-Ausbildungs-Classe). Služio je do konca

---

[1] Hrvatski glazbeni zavod označit ću sa H. G. Z.

[2] „Dnevnik biskupa Maksimilijana Vrhovca" u latinskom jeziku nalazi se u nadbiskupskom arhivu.

[3] Vidi: dr. Antun Goglia: „Komorna muzika u Zagrebu" (Sv. Cecilija g. 1929 i 1930. i posebni otisak (str. 7—8.).

[4] Vidi: dr. Antun Goglia: „Hrvatski glazbeni zavod u Zagrebu 1827.—1927." (Sv. Cecilija god. 1926. i 1927. i posebni otisak).

[5] Vidi: dr. Antun Goglia: „Antun pl. Kirschhofer" (Sv. Celilija 1937. svez. 2. i posebn otisak) i „Orkestralna muzika u Zagrebu" (Sv. Cecilija 1934. i 1935. i posebni otisak) str. 10.

god. 1845. On nije bio samo pedagog već i virtuoz na violini, dirigent orkestra i skladatelj. Kao pedagog odgojio je cijelu generaciju violinista stranom stručnjaka stranom amatera.

Njegovi istaknutiji učenici bili su: Silvije pl. Medunić; Mijo Hajko, klerik kasniji hrvatski skladatelj; klerik Eduard Fink; poznati zagrebački veletržac Eduard Sachs, koji je nastupio u Zagrebu i u jednom koncertu u Veneciji; Franjo Pokorni (vidi malo kasnije); Antun Švarc, učitelj violine u glazbenoj učioni, ravnatelj glumačkog orkestra i dirigent opereta na zagr. kazalištu (njegovo djelovanje spominjem kasnije) i dr.

Tadanje su novine svakom zgodom isticale Kirschhoferovu pedagošku spremu.

Kirschhofer je odmah nakon svog dolaska u Zagreb nastupao kao violinski solista i to ne samo u priredbama mladog glazbenog društva već i u drugim koncertima. Prema sudu tadanjih glazbenika bio je on virtuoz na violini. Tadanja štampa slabo je registrirala muzikalne priredbe, a ne nalazimo uvijek niti rasporede muzičkih priredaba. Kirschhofer je obično svirao svoje skladbe. Tako je na koncertu glazbenog društva dne 20. VIII. 1837. svirao partiju violin-sola u svojoj skladbi „Melodrama" na Kotzebue-ovu pjesmu „der Ausbruch der Verzweiflung"[6] a na koncertu dne 22. XI. 1841. svoju skladbu „Fantazija sa varijacijama na austrijske pučke napjeve",[7] napokon na koncertu dne 23. II. 1842. svoju skladbu „Oda" za violin-solo uz pratnju gudačkog kvarteta.[8] Mnogo je svirao i komornu muziku. Kirschhofer je svojim virtuoznim sviranjem upravo začaravao općinstvo te su ga tadanje novine opravdano mnogo hvalile. Njegovo djelovanje kao dirigenta orkestra opširno sam prikazao u mojoj radnji „Orkestralna muzika u Zagrebu". A o njegovim skladbama raspravljam u spomenutom djelu: „Antun pl. Kirschhofer".

God. 1839. osnovano je u biskupskom sjemeništu u Zagrebu „Narodno ilirsko skladnoglasja društvo", koje se kao pjevačko društvo također mnogo bavilo instrumentalnom glazbom. Ovo društvo imalo je i svoj orkestar, a članovi društva učili su glazbu u glazbenoj učioni muzičkog društva.

Ovo društvo priređuje već dne 23. IV. 1840. u oči imendana tadanjeg biskupa dra Jurja Haulika veliki koncerat.

Na toj priredbi nastupili su kao violinisti dva klerika i to: **Eduardo Fink,** kasnije župnik i dekan u Radoboju, koji je izveo Varijacije od Gjure Helmesbergera i **Franjo Gašparić,** kasniji kanonik i pomoćni biskup prvostolne crkve zagrebačke te pretsjednik i protektor H. G. Z., koji je svirao Varijacije od I. Pierre Rode-a.

Na dalnjim priredbama tog društva dolazi kao sudjelujući uz Finka i **Mihajlo Hajko** (1820—1848),[9] svećenik i hrv. skladatelj. On je polazio šest godina glazbenu učionu glazbenog društva zajedno sa Finkom. Violinu učio je kod Ježeka a kasnije kod Kirschhofera a teoriju kod Wisnera. God. 1839. stupio je u zagr. sjemenište te sa svojim drugovima Gašparićem, Finkom i dr. osnovao spomenuto društvo te bio član društvenog orkestra i zborovođa društvenog pjevačkog zbora.

Hajko je uz violinu vješto svirao i violončelo pa je često javno nastupao. Već kao učenik spomenute glazbene učione svirao je god. 1834. na zaključnom ispitu violinski solo od Ignaca Schuppanzicha.

Na koncertu društva skladnoglasja dne 24. IV. 1841. nastupa kao violinista te svira Varijacije od Janse.

Na istom koncertu svira Fink „Varijacije varhu domorodne ilirske teme" od Kirschhofera.

Na društvenom koncertu dne 20. IV. 1842. opet nastupaju ova dvojica te sviraju: Jansa: koncert za dvije violine, a Fink: L. Eller: „Varijacije varhu narodne teme".

God. 1844. je Hajko kapelanom u Remetincu te već ne nastupa javno kao glazbenik. Umro je u 28. godini života.

---

[6] Vidi: dr. Antun Goglia: „Hrvatski glazbeni zavod" str. 10.

[7] „Croatia" (1841. str. 268.).

[8] „Croatia" (1842. str. 392.).

[9] Vidi: F. Ks. Kuhač: „Ilirski glazbenici" (Izdanje Matice Hrvatske str. 161.); Vjekoslav Klaić: „Mihajlo Hajko" (Časopis „Gusle" 1892. str. 57.); dr. A. Goglia: „Učitelji violončela i njihovi učenici muzičari (Sv. Cecilija 1933. str. 75.) i „Orkestralna muzika u Zagrebu" str. 11.).

Vatroslav Vernak ilirski pjesnik i glazbenik (1824.—1863.) Hajkov vršnjak i kolega u zagreb. sjemeništu osobito je cijenio Hajka kao glazbenika te povodom njegove smrti pisao o njemu: „Njega nije izgubilo samo svećenstvo već i naš narod; on bijaše prvak pred Lisinskiem, koga bi on u svemu nadkrilio bio".[10]

Dalnji Kirschhoferov učenik bio je **Franjo Pokorni.**[11] Pokorni rodio se g. 1825. u Zagrebu od oca glazbenika te je polazio glazbenu školu glazbenog zavoda. Kompoziciju učio je kod Wisner-Morgensterna a violinu kod Kirschhofera. On je bio izvrstan đak te često nastupao na javnim učeničkim produkcijama a tadanje novine hvalile su njegovu vrsnoću. Tako čitamo u listu Croatia (1841. str. 268.): „Na glazbenoj akademiji, koju je priredilo glazbeno društvo dne 12. VIII. 1841. naročito se istaknuo Kirschhoferov učenik Fr. Pokorni. On je lijepo vodio gudalo, a vadio krepak glas kod izvedbe violinskih varijacija, skladanih od njegova učitelja". Isto hvali i „Agramer Zeitung" (1841. br. 65.).

Pokorni izašao je iz glazbene učione kao violinista i kompozitor.

Nakon svršenih nauka bio je namješten u glazbenoj školi kao pomoćni učitelj violine a g. 1850. kao redoviti učitelj. Nu radi inih zaposlenja zahvali se g. 1851. na učiteljskom mjestu. Nu ipak je on ostao članom društvenog, orkestra, u njem svirao prvu violinu, dok nije g. 1852. imenovan ravnateljem orkestra H. G. Z.

Kao solo violinista nije javno nastupao. Kao skladatelj komponirao je u svim oblastima muzike. Od njega imademo: uvertira; orkestralnih fantazija; skladba za korsku, crkvenu muziku, kojom se naročito bavio zadnjih godina svog života; mnogo poputnica i plesne glazbe te scenske muzike (Muzika za glumu Josipa Freudenreicha „Graničari").

Umro je g. 1859.

Od Kirschhoferovih učenika, osim Švarca i Pokornoga, spominjem napose **Silvija pl. Medunića,** koji se je kasnije istaknuo kao dobar violinista i sudjelovao na mnogim javnim priredbama. Osobito kao amater bio je rado viđen u zagrebačkom glazbenom društvu te u privatnim glazbenim krugovima, gdje se već u ono vrijeme marljivo gajila komorna muzika.

Već kao učenik glazbene učione nastupio je javno na zaključnoj učeničkoj produkciji od 12. VIII. 1841. na kojoj je svirao solo komad „Varijacije" svog učitelja. Agramer Zeitung (1841. br. 65.) hvali ovu izvedbu te osobito ističe pitomce Silvija pl. Medunića i Franju Pokornia. Croatia (1841. str. 268.) ističe da je Medunić s velikom okretnošću izveo violinske varijacije svog učitelja.

Na glazbenoj akademiji glazbenog društva od 15. III. 1854. nastupa Medunić sa solo skladbom: Leonhardt: Romanca za violinu uz pratnju klavira.[12]

Kao komorno-glazbeni igrač nastupio je među inima na koncertu dne 30. IV. 1845. koji su priredili Ivan Padovec i Varaždinac Ivan Kök u velikoj dvorani građanske streljane. Medunić je svirao violinu u klavirnom triu od Karla Reissigera (1798.—1859.). Klavir je svirao učitelj Josip Poličanski a violončelo Ivan Kök, koji se bio vratio sa svoje turneje po Njemačkoj i Češkoj.[13]

Kirschhofer prestao je djelovati u glazbenom društvu g. 1845., pa iza njega nije imala glazbena učiona učitelja za violinsku školu usavršavanja.

Godine 1851. sačinilo je spomenuto muzičko društvo nova pravila, po kojima je naslov društva preinačen u „Društvo prijatelja glazbe u Hrvatskoj i Slavoniji". Prema tim pravilima bila je svrha društva među inima, da utemelji narodni konzervatorij. Glede glazbene škole također pravila određuju, da se ona sastoji iz višeg i nižeg tečaja, a svaki traje tri godine.

---

[10] Vidi: Kuhač: „Ilirski glazbenici" (str. 169.).

[11] Vidi: F. Ks. Kuhač: „Ilirski glazbenici" (str. 170.); dr. A. Goglia: Franjo Pokorni (Sv. Cecilija 1928. str. 87. i 1939. str. 3.); „Hrv. glazbeni zavod"; „Orkestralna muzika u Zagrebu" (str. 12).

[12] Vidi: dr. Antun Goglia: „Hrvatsk glazbeni zavod" str. 12. i 21. te „Antun pl. Kirschhofer" (Sv. Cecilija 1937. str. 39.).

[13] Vidi: dr. Antun Goglia: „Komorna muzika u Zagrebu" str. 9. i dr. A. Goglia: „Dva violončelista Varaždinca" (Sv. Cecilija 1939. 2. i 3. svezak i posebno izdanje).

Stoga imala se reorganizirati i dotadanja glazbena učiona. Kao početak te reorganizacije zaključeno je, da se osnuju tri učiteljska mjesta i to za violinu, violončelo i za pjevavje te višu i nižu teoriju. Učitelji violine i violončela morali su biti također i solo-igrači.

U studenom 1851. bude učiteljem violine izabran **Antun Švarc.**

Švarc rodio se u Zagrebu god. 1823. te je svršio spomenutu glazbenu učionu, gdje je učio violinu kod Wisnera i Kirschhofera a teoriju i kompoziciju kod I. Wisnera. Kasnije se je usavršio u Beču. Vrativši se u Zagreb postade kantorom izraelitske bogoštovne općine te je podučavao violinu. U glazbenoj učioni glazbenog društva djelovao je od g. 1851. do 1891. uz to je bio ravnatelj glumačkog orkestra i dirigent opereta.[14] On je podučavao u višim tečajevima violinu.

Švarc je također skladao sve vrsti muzike: koračnice, zborove, popijevke uz klavir ili orkestar, više stvari za violinu te za orkestar.

Veliki uspjeh imao je kao violinski pedagog pa je odgojio lijepi broj vrsnih violinista stranom stručnjaka a stranom amatera. Spominjem ove učenike: Gjuro Eisenhuth, Ludmila Weiser, Aurel Wais-Bjelinski, Oto Žert, Robert Kronfeld, dr. Aleksandar Kuhar i dr.

Kao violinista nastupao je većinom u priredbama glazbenog društva (H. G. Z.) i to ne samo kao solista već i u komorno-muzičkim izvedbama.

U koliko sam mogao ustanoviti nastupio je prvi puta u javnoj akademiji glazbenog družtva u kazalištu dne 21. XI. 1853. te izveo: Beriot: „Caprice na Beethovenovu temu". Iza toga nije minula godina a da nije kao solista nastupio. Tako na akademiji dne 17. VIII. 1854. svirao je: Vieuxtemps: Fantazija iz opere „Ernani" od Verdi-a; a na onoj dne 20. XI. 1855.: Lipinski: Fantazija iz opere „Sonambula"; dalje na akademiji dne 21. XI. 1856.: Vieuxtemps: Fantazija za violinu. Godine 1857. nastupa na dva koncerta i to: dne 6. IV. sa vlastitom skladbom „Slavjanski glasi" a dne 23. XI. sa skladbom Vieuxtemps: Fantazija.

Tako Švarc nastavlja svoje solističko djelovanje skoro svake godine do g. 1868. te izvađa i više vlastitih skladba i to: Fantazija iz opere „Lucrezia Borgia" (17. VIII. 1858.); Fantazija iz opere „Trovator" (21. XI. 1858.); Fantazija za violinu (22. XI. 1861.); „Vijenac slavjanskih napjeva" (27. XI. 1865.). Kasnije do g. 1876. nastupa Švarc samo kao komorno-muzički igrač.

Umro god. 1891.

Švarcova učenica bila je violinistica Zagrepčanka **Ludmila Weiser**, koja je i u stranom svijetu pronijela glas o nama.

Weiserova rodila se u Zagrebu god. 1838, te je odličnim uspjehom polazila glazbenu učionu glazbenog društva od god. 1856. do 1862., a učiteljem joj je bio Antun Švarc.[15]

Već kao učenica nastupala je javno na učeničkim produkcijama. Tako na onoj dne 18. VII. 1860. svirala je sa Ivanom Milakovićem kašnijim nastavnikom na zagrebačkoj preparandiji skladbu svog učitelja „Fantazija za dvije violine". Na produkciji dne 27. VII. 1861. svira Švarcovu skladbu: „Mlada Hrvatica", a na onoj dne 28. VII. 1862. solo od Beriota.

Liduina Capelli talijanska primadona priredila je dne 21. VI. 1862. koncert u kazalištu, na kojem je sudjelovala i Weiserova i izvela Varijacije od Artota.

Da se usavrši polazila je tri godine bečki konzervatorij pa kako je od kuće bila siromašna, doznačilo joj je ravnateljstvo glazbenog društva godišnji štipendij od 120 for. Osim toga uživala je od namjestništva (Staatshalterei) štipendij od godišnjih 120 for.

U Beču učila je kod znamenitog pedagoga i violiniste Georga Helmesbergera (1800.—1873.).

---

[14] Vidi: B. Širola: Pregled povijesti Hrvatske muzike. Ed. Rirop Zagreb 1922. str. 182.; „Antun Švarc" (Gusle I. str. 15.); dr. Antun Goglia: „Hrvatski glazbeni zavod" (str. 18., 22., 67. i 71.), te „Orkestralna muzika u Zagrebu" (str. 16. i 55) i komorna muzika u Zagrebu str. 24.).

[15] Vidi: dr. Antun Goglia: „Hrvatski glazbeni zavod" str. 27.—31

U to vrijeme priredila je Weiserova u Zagrebu u Dvorani dne 7. IX. 1863. koncert uz sudjelovanje domaćih glazbenika te izvela ove skladbe: Kreutzer: Koncert E mol; Švarc: Slavenski glasi i Prume: Les arpeggios.

Zagreb. dnevnik „Agramer Zeitung" (1863. br. 199. i 204.) opširno referira o toj produkciji te o umjetnici kaže: „Ona je u svim tim komadima, koji su zbog svoje poteškoće mjerilo za umjetničku sposobnost, dokazala svoju darovitost i tehničko savršenstvo. Umjetnici predstoji velika budućnost, što joj od srca želimo."

Poslije ove priredbe koncertirala je Weiserova u Osijeku.

Karlovački publicista Abel Lukšić skupio je god. 1868. hrvatske umjetnike, da s njima poduzme turneju po Rusiji. Tom društvu pridružile su se Zagrepčanke, apsolventice glazbene učione Ludmila Weiser i pjevačica Irma pl. Terputec-Tereé (1839.—1907.). U Varšavi i Vilni bili su liiepo primljeni, ali se već u Vilni raspalo društvo. Weiserova je bila primorana da sama nastupa kao violinistica.

„Dragoljub" (1868. str. 334.) priopćuje, da se to društvo radi neuspjeha već u Vilni razišlo, pa je Weiserova bila primorana davati koncerte na svoju ruku. Ona to podhvati kao „hrvatska umjetnica" i to dobrim uspjehom. U Rigi dade tri koncerta i dobi na dar skupocjeni diadem od jedne ruske kneginje. Od Rige ode u Livland te 18. V. dade koncert u Dorpatu u dvorani sveučilišta, koja joj bi besplatno ustupljena.

U listu, koji je pisala svojoj majci dne 14. V. priopćuje joj, da će se opet vratiti u Rigu, gdje će dati 11. ili 12. VI. koncert.

U decembru 1868. vrati se Weiserova u Zagreb te sudjeluje na koncertu hrv. pjev. društva „Kolo" dne 9. XII. 1868. i svira: Edmund Singer: „Prelude pour le violon Seul".

U analima Kola spominje se, da je Weiserova kao guslačica stekla mnogo zasluga za sjajan uspjeh koncerta.[16]

U Dragoljubu (1868. str. 799.) pako čitamo: „Weiserova je velikom vještinom i točnošću odgudila Singerov preludij te bila tri puta izazvana."

Weiserova je kasnije koncertirala po Njemačkoj i Francuskoj, dok se nije god. 1877. udala za Reinholda Gulnekea, ravnatelja dioničke tvornice „Hohenkrug" u Stetinu.

Šestdesetih godina prošlog stoljeća došao je u Zagreb **Franjo Keller** kao ravnatelj državnog šumarstva. On se rodio g. 1813. u Pardubicama u Češkoj. Bio je veliki ljubitelj muzike, vješt violinista te mnogogodišnji član ravnateljstva H. G. Z. Imao je lijepu zbirku instrumenata a naročito violina. Njegove violine Guarneri i Guadagnini bile su poznate ne samo domaćim već i stranim violinistima. U njegovom domu sastajali su se tadanji glazbenici da muziciraju, a naročito da sviraju komornu muziku; a pohađali su ga i strani virtuozi, koji bi dolazili u Zagreb a naročito violinski virtuoz Franjo Ondřiček. Imao je bogatu zbirku muzikalija za violinu i komornu muziku, kojom su se mnogo služili mnogi zagrebački glazbenici. On je surađivao kod svih tadanjih muzikalnih priredaba i svojim iskustvom i savjetom mnogo koristio, pa je tako živo utjecao na muzikalni razvitak grada Zagreba. Javno kao violinista nije nastupio.[17]

Umro je g. 1892.

Sedamdesetih godina prošlog stoljeća isticao se kao violinista Zagrepčanin **Gjuro Eisenhuth.**[18]

Eisenhuth rodio se u Zagrebu 1841. te je glazbenu naobrazbu primio u glazbenoj učioni H. G. Z. Pjevanje i teoriju učio je kod učitelja Vatroslava Lichteneggera, a violinu kod učitelja Antuna Švarca. Kasnije je učio kompoziciju i kontrapunkt kod bečkog profesora Antuna M. Storcha (1813.—1887.).

Eisenhuth bio je izvrstan učenik pa je često nastupao na javnim učeničkim produkcijama, a na svečanom koncertu H. G. Z. dne 23. IV. 1860. izveo je Švarcovu fantaziju iz opere „Lucrezia Borgia".

---

[16] Vidi: Zeininger: Jubilejski spis hrv. pjev. društva „Kolo" (str. 66.).

[17] Vidi: dr. Antun Goglia: „Hrvatski glazbeni zavod" (str. 66.) i „Komorna muzika u Zagrebu" (str. 50.).

[18] Vidi: dr. Antun Goglia: „Gjuro Eisenhuth" (Sv. Cecilija 1926. i posebni otisak) i „Hrvatski glazbeni zavod" (str. 20., 34., 37., 48., 71., 116. i 122.); „Komorna muzika u Zagrebu" (str. 11.); Širola: „Pregled povijesti hrvatske muzike"; Zeininger: „Jubilejski spis hrv. pjev. društva »Kolo«".

Eisenhuthovi saučenici bili su Milan Krešić (spominjem ga kasnije) i violončelista Armin Šrabec i dr. Svi su ga smatrali vazda svojim vođom te su se često s njim sastajali, da zajednički sviraju. Za tu družbu skladao je Eisenhuth više komada.

Počevši od g. 1867. pa do svoje smrti bio je Eisenhuth učiteljem violine u glazbenoj učioni H. G. Z. te uzgojio mnogo violinista. Njegovi učenici su bili Aurel Wais-Bjelinski, Otto Žert, dr. Alex. Kuhar i dr.

Od g. 1868. učio je kod Eisenhutha privatno violinu violinski virtuoz i skladatelj Franjo Krežma.[19] Već g. 1870. pretstavlja on sedamgodišnjeg Krežmu općinstvu. Na svom koncertu od 10. VIII. u Sisku svirao je Krežma Eisenhuthovu fantaziju. „Zatočnik" (11. VIII. 1870.) referira o tom koncertu i među inima kaže: „Eisenhuth nas je ugodno iznenadio s produkcijom svog sedmogodišnjeg učenika".

Dne 10. VI. 1871. opet svira Krežma na koncertu hrv. pjev. društva „Kolo" Artotove Varijacije na temu iz opere „Lucrezia Borgia". „Agramer Zeitung" (17. VI. 1871.) piše o toj izvedbi: „Mladom umjetniku prognosticiramo sjajnu umjetničku budućnost, osobito ako će mu obuka i nadalje biti isto tako savjesna i uspješna, kao što ju je do sada imao kod svog učitelja Eisenhutha".

Eisenhuth je svog malog učenika zbilja tako temeljito i odlično podučavao, da je u rujnu g. 1871, bio nakon sjajno položenog prijavnog ispita primljen u bečki konzervatorij.

Mladi Krežma je svog ušitelja sačuvao u vrlo lijepoj uspomeni te mu ostao zahvalan do svoje smrti (1881.). Pače g. 1880. piše mu iz Berlina i šalje mu jednu svoju kompoziciju, koju je njemu posvetio.[20]

Eisenhuth se je već rano isticao kao violinista, pače je u mladosti i skladao dva komada za violinu uz pratnju klavira i to: Fantazija za violinu uz pratnju klavira (op. 11.) koju je svirao na koncertu u korist hrv. tehničara u Beču g. 1862. i Elegija (op. 31.).

U Zagrebu nastupio je Eisenhuth u ranijim godinama često kao violinista a spominjem svečani koncert dne 26. VIII. 1871. u slavu 200. godišnjice Jana Komenskoga, na kojem je velikim uspjehom otsvirao Beriotov I. violinski koncert.

U kasnijim godinama nije radi svoje mnogostrane muzičke zaposlenosti nastupao kao solista, ali je do svoje smrti bio koncertni meštar opernog kazališnog orkestra.

Kratko prije svoje smrti svirao je sa svojim bratom violončelistom Josipom na koncertu hrv. pjev. društva „Kola" dne 9. I. 1891.: Vieuxtemps: „Duo brillant" (op. 39.) za violinu i violončelo uz pratnju orkestra.

Eisenhuth se mnogo bavio i komornom muzikom te osnovao i klavirni trio (njegova kćerka Lujza klavir i njegov brat Josip violončelo). Ovo udruženje opetovano je nastupilo ne samo u Zagrebu nego i u provinciji. Osim toga je Eisenhuth često nastupao u komorno-muzičkim izvedbama H. G. Z. i „Kola".

Eisenhuth je uz to bio mnogogodišnji zborovođa „Kola", dirigent operete na hrv. kazalištu i organista, a uz to je komponovao mnogo i svake vrsti glazbe.

O njegovom skladateljskom radu opširno sam razložio u spomenutoj njegovoj biografiji.

Umro u razmjerno mladim godinama g. 1891.

Na tom mjestu spominjem **Milana Krešića,** koji je, ma da nije bio muzički stručnjak, puno uradio za razvitak glazbenih prilika u Zagrebu.

Krešić rodio se u Karlovcu 1844. Realku i trg. školu polazio je u Zagrebu, a uz to i glazbenu učionu H. G. Z., gdje je učio kod učitelja Švarca violinu i bio je suučenik Gjure Eisenhutha. On je govorio više jezika te je radio kao pedagog u trgov. školama a bio je tajnik trgovačke komore, gdje je razvio svestranu djelatnost. Radio je literarno te je uređivao novine: „Naše gore list", „Trgov. list", „Obrtnik", „Trgovački i obrtni svijet" a uz to sarađivao kod više bankovnih i trgovačkih poduzeća. Umro je g. 1929.

Kao đak nastupao je često u učeničkim produkcijama glazbene učione. Tako je na onoj dne 30. VII. 1854. svirao Švarcov solo za violinu, a na onoj dne 29. VII. 1855. Solo od Janse. Na koncertu glazbenog društva dne 4. VI. 1857. izveo je Fantaziju iz

[19] Vidi potanje kod naslova ove radnje: Franjo Krežma.
[20] Sadržaj lista nalazi se u posebnom otisku biografije G. Eisenhutha od dra. A. Goglie na str. 15.

opere „Lucrezia Borgia" od svog učitelja. Na zaključnoj učeničkoj produkciji dne 1. VIII. 1858. opet nastupa kao solista sa Fantazijom iz opere „Lucia Lameermorska". Napokon na koncertu glazbenog društva od 9. III. 1860. svira sa suučenicima Eisenhuthom i Danielićem Švarc: Concertino za tri violine.

Veliku djelatnost razvio je Krešić u hrv. pjevačkom društvu „Kolo", gdje je od god. 1862. bio odbornikom, god. 1879—1881. potpretsjednikom a god. 1882. pretsjednikom. Nastupao je uz to na koncertima i na jour-fixima tog društva kao solista i u izvedbama komorne muzike.

Tako na pr. na društvenom koncertu dne 18. XI. 1863. svirao je Švarcovu fantaziju iz opere „Lucrezia Borgia", a na koncertu dne 2. V. 1873. svira u izvedbi Gudačkog kvinteta od Gjure Onslova itd.[21]

Osim toga bio je Krešić član ravnateljstva hrv. glazb. zavoda od god. 1898. do 1905.[22]

Krešić je mnogo svirao i u privatnim domovima komornu muziku gdje je uvijek bio rado viđeni gost.[23]

Sada ću prikazati jednog od najslavnijih hrvatskih glazbenika, koji je prodičio hrvatsko ime u velikom stranom svijetu. To je bio Franjo Krežma.[24] O njemu se mnogo pisalo. Nu obzirom na skučeni opseg ove radnje i na činjenicu, da se u ovoj radnji obazirem samo na djelovanje domaćih violinista u domovini — to ću predočiti samo djelo tog bogodanog umjetnika kod nas.

Svakako upućujem na ine radnje, koje opisuju Krežmin rad u drugim oblastima muzike i izvan domovine.

Krežma rodio se u Osijeku god. 1862. Njegov otac preselio se u Zagreb te otvorio slastičarnu. Prvu poduku u violini dobiva Krežma od prof. Gjure Eisenhutha, koji ga već g. 1870. pretstavlja javnosti na jednom koncertu u Sisku.[25]

God. 1871. svira Krežma na koncertu u hrv. kazalištu dne 6. svibnja: Schubert: Napolitana i Singelée: Fantazija po motivima opere »Le pré aux clercs« od Herolda. Dnevnik »Agramer Zeitung« (od 10. V. 1871. br. 107) referira o toj izvedbi te među inima kaže: »Mladi violinista vodi lučac neizmjernom okretnošću; teške varijacije lako svladava; igra mu je čista i bez griješke; staccato, pasaže i u tercama zatim skokovi i trilleri savršeni su. Želimo ga naskoro opet čuti, a proričemo mu zavidnu umjetničku karijeru.«

Iste godine opet svira Krežma na koncertu hrv. pjev. društva »Kolo« u redutnoj dvorani hrv. kazališta skladbu: Artot: Varijacije na temu iz opere »Lucia de Lamermoor«.

Otac Krežma odlučio je međutim, da mu se sin Franjo i kći Anka (kasnije udata Barbot, odlična pianistica i nastavnica klavira)[26] sasma posvete muzici pa ih je na jesen 1871. poveo u Beč, gdje su do g. 1875. polazili konservatorij. Franjo učio je violinu kod znamenitog pedagoga Heisslera (1823.—1902.). U to međuvrijeme dolazila su braća u Zagreb i javno nastupali.

U to vrijeme priređivao je hrv. skladatelj Ivan pl. Zajc u kazalištu koncerte u formi »kvodlibeta«. Kako je Zajc protežirao mladog Krežmu, — znao ga je često pozvati, da sudjeluje sa svojom sestrom kod ovih priredaba.[27] Tako Krežma g. 1874. nastupa sa svojom sestrom u tri takova koncerta:

I. Dne 19. IX. sa rasporedom: Paganini: Koncert Es-dur; Vieuxtemps: Koncert E-dur te Balada i Polonaise, sve uz pratnju orkestra.

---

[21] Vidi: Zeininger: „Jubilejski spis Kola" str. 10. i 94.

[22] Vidi: dr. Antun Goglia: „Hrvatski glazbeni zavod" str. 21.—24., 27., 85. i 93.

[23] Vidi: dr. A. Goglia: „Komorna muzika u Zagrebu" str. 54.

[24] Vidi: F. Ks. Kuhač: »Franjo Krežma« (Hrvatska vila — Sušak 1882. i 1883.); Gjuro Deželić: »Franjo Krežma« (Dragoljub 1881.); Širola: »Pregled povijesti...« (str. 268 i slj.) i L. Miranov: »Franjo Krežma« »Novosti (br. 227 iz 1940.).

[25] Vidi djelovanje G. Eisenhutha kao nastavnika u ovoj radnji.

[26] Vidi: dr. A. Goglia: »Hrvatski glazbeni zavod« (str. 70).

[27] Vidi: dr. A. Goglia: »Ivan pl. Zajc« o stotoj godišnjici njegova narođenja. (Sv. Cecilija 1931. i 1932. te posebni otisak str. 22.)

II. Dne 21. IX. sa rasporedom: Mendelssohn: Koncert E-mol (op. 64) uz pratnju orkestra; Vieuxtemps Morceau de Salon; Ernst: Rondo Papageno uz pratnju klavira i Paganini: Fantazija iz opere »Norma« na G-žici, violin solo.

III. Dne 24. IX. Na ovom koncertu svirao je Krežma Vieuxtempsov koncert E-dur i nekoliko manjih solo komada.[28]

Istaknuti je, da je na ovoj priredbi kazališni orkestar svirao njegovu skladbu »I. Uvertira C dur za veliki orkestar.

Repriza tog koncerta bila je 27. IX.

Godine 1876. poduze Krežma sa sestrom Ankom umjetničku turneju po Italiji i Francuskoj. Nu prije toga priredio je u Zagrebu još dva koncerta u kazalištu i to:

I. Dne 9. XI. sa rasporedom: Spohr: Violinski koncert uz pratnju orkestra; zatim uz klavir: Wieniawski: Faust fantazija te Rust: Sonata za violinu i klavir.

II. Dne 13. XI. sa programom: Rubinstein: Sonata za violinu i klavir G-dur; Ernst: Elegija; Laub: Polonaise (op. 8) i Krežma: Bosanski guslar.[29]

Na tim koncertima sudjelovala je i Anka Krežma, koja je tada već bila vrsna pianistica i pratila na klaviru svog brata, a nastupala je i kao solistica.

Koncem god. 1876. otputovao je Krežma sa sestrom na spomenutu umjetničku turneju, pa je svagda polučio najveće uspjehe. U Rimu svirao je pred slavnim pianistom Franjom Lisztom, a u Parizu pred Henri Vieuxtempsom.[30]

Ovo je triumfalno putovanje točno opisao F. Ks. Kuhač u svom članku »Franjo Krežma« u Hrvatskoj vili god. 1882. i 1883.

Vrativ se s tog puta ostaje Krežma u domovini god. 1878. i 1879.

Zagrebačka operna pjevačica Emilija Wizjak-Nikolescu posjetila je g. 1877. Zagreb, pa je tom prigodom nastupila u kazalištu i u raznim muzičkim priredbama. Dne 10. V. bio je u kazalištu njezin koncert, na kojem je sudjelovao Krežma i svirao Ernstovu: Otello-fantaziju (op. 11).

Godine 1878. nastupa Krežma na dvima koncertima.

I. Dne 3. XI. u kazalištu na kojem svira uz pratnju orkestra Mendelssohnov koncert E-mol (op. 64.) a uz klavirsku pratnju svoje sestre:Krežma: Arabeska i allegro du concert; Wilhelmj: Parafraza romance od Chopina te Wieniawski: Mazurka.

Na toj priredbi dirigirao je Krežma svoju II. Uvertiru Emol za mali orkestar.

II. Dne 21. XI. na koncertu H. G. Z. ovim rasporedom: Beethoven: Romanca F-dur; Wieniawski: Tarantella; Wagner-Wilhelmj: Pjesma iz opere »Meistersänger« i Wieniawski: Polonaise.[31]

Nu Krežma je često svirao u provinciji. Tako je priredio dne 28. III. 1878. koncert u dvorani narodne čitaonice u Požegi. Pratila ga je sestra Anka. Svirao je ove piece: Raff: Cavatina; Wieniawski: Polonaise brillante A dur (op. 21); Vieuxtemps: Fantasie-caprice; Paganini: Fantazija opere »Norme« na G žici; Krežma: Moj san i Romanca i Wieniawski: Souvenir de Moscou.[32]

Krežma je bio vrlo odan hrv. pjev. društvu »Kolo«, te je često sudjelovao na priredbama tog društva bud kao solista ili na komorno-muzičkim izvedbama.

Tako na društv. koncertu 10. VIII. 1875. svira fantaziju od Vieuxtempsa; na onom dne 20. XI. 1876.: fantaziju iz opere »Nijema od Portica« od Alarda i napokon na onom dne 27. II. 1878. izvađa svoju skladbu »Mon rêve« romanca i Wieniawski: »Souvenier de Moscou« caprice brillante.[33]

Zadnji puta nastupa Krežma u Zagrebu na koncertu u kazalištu dne 3. IV. 1879., na kojem je svirao: Vieuxtemps: Koncert E dur uz pratnju orkestra te svoje skladbe Romancu »Mon rêve i Allegro concertant.

Na tom koncertu pjevao je dvije pjesme omiljeni tenor Ivan de Negri a orkestar je pod Krežmovim ravnanjem izveo njegovu II. Uvertiru E mol. List »Agra-

[28] Vidi: dr. A. Goglia: »Orkestralna muzika u Zagrebu« (str. 16.).

[29] Vidi dr. A. Goglia: »Orkestralna muzika u Zagrebu« (str. 15.).

[30] Vidi: »Jutarnji list« (24./XII. 1938.) članak pod naslovom »Franjo Krežma un miracolo della Croazia«.

[31] Vidi: dr. A. Goglia: »Hrvatski Glazbeni zavod« (str. 52.).

[32] Vidi: »Sv. Cecilija« (1933. str. 92.).

[33] Vidi: B. Zeininger: »Jubilejski spis Kola«, str. 134., 138. i 145.

mer Zeitung« (4. IV. 1879. br. 78.) donio je opširan referat o toj izvedbi, u kojem kuje u zvijezde Krežmu i njegovu umjetnost.

Na spomenutim koncertima također je pratila Krežmu na klaviru njegova sestra Anka.

Nakon tog koncerta pošao je u mjesecu travnju 1879. sa svojom sestrom na umjetničku turneju po Dalmaciji i Hrvatskom Primorju gdje je svagdje primljen velikim slavljem.

Na povratku nadje pismo Benjamina Bilse-a (1816.—1902.), glavara orkestra u Berlinu, u kojem mu taj nudi mjesto koncertnog meštra u svom orkestru uz lijepu godišnju plaću.

Krežma polazi s tim orkestrom, koji je priredjivao t. z. »Bilseove koncerte« god. 1881. na turneji po Njemačkoj, gdje je nastupio i kao solista. Osobitim uspjehom koncertirao je u Leipzigu.

Dne 6. VI. u Frankfurtu na Majni potužio se Krežma na jaku bol u desnom uhu. U jutro 8. VI. dobio je jaku groznicu i liječnik konstatira, da u uhu imade čir i da se mora podvrći operaciji. Dne 11. VI. njegovo se stanje pogoršalo. Liječnici odlučiše, da ga operiraju no b,ilo je već prekasno. Čir je međutim puknuo, a gnoj se razlio po mozgu. Dne 13. VI. izgubi Krežma svijest i ne dolazi više k sebi, a 15. VI. na večer izdahnu.[34]

Tek god. 1884. prenešene su njegove kosti u domovinu i pohranjene na Mirogojskom groblju.[35]

Krežma je uz violinu svirao i izvrsno klavir. Bavio se takodjer mnogo kompozicijom. Napisao tri uvertire. Osim dvije spomenuti još uvertiru III. za Klavigo i Simfoniju A mol, te više lirskih pjesama. Mnogo je skladao za violinu, koje skladbe odaju osebine hrvatskih napjeva. Krežma se mnogo bavio studijem naših narodnih popijevaka te ih je često izvodio na violinu a često i ih varirao. Na ovaj studij uputio ga je Fr. Ks. Kuhač.

Mnoge su violinske skladbe izdane. Tako je knjižara S. Kugli štampala kompoziciju »Bosanski guslar«, u kojoj Krežma imitira svirku bosanskih slijepaca guslara. U ediciji »Glazbene matice u Ljubljani« izašla je Romanca Mon rêve«, dočim je skladba »Iz Hrvatskog Primorja štampana u »Hrvatskoj vili«, koja je izlazila na Sušaku.

Ima jošte violinskih skladba, koje nisu izašle ali poduzeta je akcija, da se sakupe i izdadu.

Glede Krežminog djelovanja kao kompozitora i reproduktivnog umjetnika u komornoj muzici, upućujem na moju radnju »Komorna muzika u Zagrebu« (str. 46).

Krežmino opsežno teoretsko znanje i poznavanje muzičke literature priznavali su i strani muzičari.[36]

II. Dio.

Od osamdesetih godina do konca XIX. stoljeća.

God. 1884. došao u Zagreb karlovčan **Josip Leuštek**, bratučed naše operne pjevačice Leonije Brückl i otvorio privatnu guslačku školu.

Leuštek rodio se u Karlovcu 1859. U osmoj godini počeo je učiti violinu kod tadanjeg gradskog kapelnika Franje Vanišeka a kasnije kod ravnatelja gradske glazbene škole u Karlovcu N. N. Hausmana, koji ga je podučavao i u teoretskim predmetima.

God. 1878. podijelilo mu karlovačko gradsko zastupstvo štipendij, da se usavrši u bečkom konservatoriju, gdje mu je učiteljem violine bio Josip Helmesberger ml., a kasnije Jakob Grünn.

[34] Vidi: L. Miranov: »Zadnji časovi F. Krežme« (Sv. Cecilija 1940. str. 8.).
[35] Vidi: dr. A. Goglia: »Hrvatski glazbeni zavod« (str. 58.).
[36] Vidi: Andreas Moser: »Geschichte des Violinspiels«.
Pincherle: »Feuillets d'histoire du Violon«, E. Legouix, Paris (str. 82.).

Kako sam spomenuo otvorio je Leuštek god. **1884.** privatnu guslačku školu, koja je dobro uspjevala, što se svake godine vidjelo na zaključnom ispitu. Od učenika spominjem dobre amatere: dr. Filip Jurčić, Viktor Eisenhuth, Milivoj Vidrić, dr. Vatroslav Florschütz, Leon Hoić i dr. Osim toga Leuštek je podučavao violinu u glazbenom pjev. društvu »Vijenac«.[37]

God. **1886.** izabran bi Leuštek dirigentom zbora hrv. rad. pjev. društva »Sloboda« a koncem iste godine zborovodjom hrv. trg. društva »Merkur«; dočim je god. 1898. izabran II. zborovodjom hrv. pjev. saveza.

Leuštek znao je dolaziti kod pokusa glazbenog pjevačkog društva »Vijenac«, te je pomagao pripravama za koncerte tog društva. On je medju klericima bio vrlo rado viđen gost te su ga osobito voljeli.[38]

Osim toga sudjelovao je na koncertima H. G. Z. bilo orkestralnih bilo komorno-muzičkih.

Leuštek pokušao se i u kompoziciju, te se njegov pjev. kvartet »Odkad dušo Ti mi ode« jošte danas rado pjeva.

God 1906. povukao se Leuštek radi bolesti iz javnog života te umro god. 1913. Ne spada doduše ovamo, ali ipak je vrijedno da se zabilježi, da je Leuštek imao u Zagrebu trgovinu klavira i harmonija, koju je nakon njegove smrti vodila njegova supruga Louisa.

Epohu Švarcove violinske škole u muzičkoj učioni H. G. Z. svršavam prikazom četvorice njegovih učenika Zagrepčana.

I. **Aurel Wais-Bjelinski,** koji se posvetio glazbi. Wais[39] rodio se u Zagrebu god. 1865. gdje je polazio gimnaziju i položio ispit zrelosti. Uz to bio je učenik glazbene učione H. G. Z., gdje je učio violinu najprije kod učitelja Gjure Eisenhutha, a zatim kod prof. Antuna Švarca. Već kao đak odlikovao se kao violinski solista na raznim učeničkim produkcijama. God. 1870. član je đačkog orkestra, koji je organizirao prof. Vjekoslav Klaić na zagrebačkoj gimnaziji.

Kao solista nastupa Wais na ovim ispitnim koncertima glazbene učione:

Dne 27. VII. 1876. svira Rapsodiju svog učitelja Švarca, dne 28. VII. 1877. njegovu fantaziju iz opere »Lucrezia Borgia« a dne 27. VII. 1878. Beriotovu fantaziju.

Medjutim se on dalje usavršava tako, da je kao učenik mogao nastupiti na koncertu H. G. Z. dne 17. I. 1879. na kojem je izveo poznatu Ernstovu Elegiju. a na onom dne 26. V. 1880. skladbu: Sainton: Fantazija za violinu.

Iste godine nastupa na koncertu u hrv. kazalištu dne 7. IV. koji je bio priređen u korist A. Švarca, i svira Beriot: »Koncertni komad«. O toj izvedbi referira »Agramer Zeitung« (1880. br. 80): »Mladi Wais je bezuvjetno talentiran, njegovo vodjenje lučca je sigurno, a ton čist i pun«.

Godine 1882. ustroji prof. Vjekoslav Klaić diletantski orkestar Hrvatskog Sokola, a već od početka je Wais revnim članom te ustanove.[40]

Wais se također u to vrijeme bavio i komornom muzikom i više puta javno nastupa. Godine 1884. sastavlja on sa kolegima Aleks. Kuharom (II. violina), Otom Žertom (viola) i bratom Mirkom (violončelo) prvi hrvatski diletantski kvartet, koji često javno nastupa te se osobito istaknuo na koncertima dne 7. i 8. IV. 1884. u hrvatskom kazalištu u korist fonda za gradnju novog kazališta.[41] Položivši Wais maturu odluči, da se sasma posveti glazbi.

U jesen 1884. zaputi se u Beč, gdje je u bečkom konservatoriju učio violinu kod znamenitog pedagoga Jakoba Grüna. U isto vrijeme bili su u bečkom konservatoriju njegovi prijatelji Nikola Faller i Antun Vancaš.[42]

---

[37] Vidi: Milan Zjalić: »Glazbeno pjev. društvo »Vijenac«, str. 83.

[38] Vidi: Širola: »Pregled povjesti... str. 211. i 219. i F. H. »Moje doba u »Vijencu« (Sv. Cecilija 1940. str. 13.).

[39] Vidi: dr. Antun Goglia: »Hrvatski glazbeni zavod«, str. 48., 51., 52., 53., 54. i dr. Vladimir Čačić: »Aurel Waisz-Bjelinski« (Vienac 1901., br. 6. i 7.).

[40] Vidi: dr. Antun Goglia: »Vjekoslav Klaić i diletantski orkestar Hrv. Sokola u Zagrebu«. (Sv. Cecilija 1928. i poseban otisak str. 3. i 8.).

[41] Vidi: dr. A. Goglia: »Komorna muzika u Zagrebu« (str. 10. i sl.).

[42] Vidi: »Vienac« 1884. br. 39.

Jedno vrijeme učio je violinu i u konservatoriju u Leipzigu kod prof. Adolfa Brodsky-a (1851.—1927.).

Nakon povratka u Zagreb nastupa Wais na koncertu H. G. Z. dne 25. XI. 1887. i svira uz pratnju diletantskog orkestra hrvatskog Sokola Mendelssohnov koncert E-mol (op. 64).[43]

Dne 1. VIII. 1888. namjestio je H. G. Z. Weisa kao učitelja violine, nu on se već 1. X. 1888. zahvalio na toj službi.

God. 1888. opetovano nastupa Wais javno. Tako svira dne 4. I. u hrvatskom kazalištu sa pianisticom Laurom Fein: Mendelssohn: Violinski koncert uz pratnju orkestra (D. N. Faller); Beethoven: Sonata A dur (op. 43); Chopin: Nocturno Es-dur i Saint-Saëns: Introduction i Rondo. Vrlu povoljnu ocjenu dao je časopis »Agramer Zeitung« (1888. br. 4).

Na koncertu H. G. Z. dne 16. IV. svira sa N. Fallerom: Schumann: Sonata za violinu i klavir (op. 121) i Vieuxtemps: Koncert (op. 31).

Pošto Wais nije mogao naći u Zagrebu shodno zaposlenje, — odluči se za Englesku, gdje se u Londonu stalno smjesti. Uz njega našla su se tamo još dva Hrvata i to njegov brat Mirko (Violončelista) i Vlaho Budmani (pianista) sin profesora Pere Budmani-a. Njih trojica osnovaše klavirni trio.

Wais bude međutim primljen u »Symphonie Orchester« u kristalnoj palači. God. 1894. postade koncertnim meštrom tog orkestra. Godine 1900. primi mjesto drugog koncertnog meštra u »Symphonie Orchester u Queens Hall«. U priredbama te ustanove nastupao je Wais i kao solista. Osim toga osnovao je u Londonu gudački kvartet.

God. 1901. pohodio je Wais zadnji put Zagreb i svirao na koncertu H. G. Z. dne 18. I. uz pratnju orkestra Beethovenov koncert D-dur (op. 61).

Dne 21. I. priredio je u dvorani H. G. Z. samostalni koncert sa rasporedom: Goldmark: Suita za violinu i klavir (op. 11); Spohr: Adagio iz IX. koncerta; Guirand: Capriccio; Chopin-Sarasate: Nocturno i Saint-Saëns: Introduction i Rondo — kod klavira bila je pianistica Draga Kovačević-Haüsler.

Kasnije nisam dobio od Waisa nikakove vijesti

II. **Otto Žert**[44] rodio se u Zagrebu god. 1866. Već za rana pokazivao je veliki interes za muziku, za to ga je otac upisao u glazbenu učionu H. G. Z., gdje je učio violinu ponajprije kod učitelja Gjure Eisenhutha, a kasnije kod Antuna Švarca. Kao učenik nastupao je javno na učeničkim priredbama glazbene učione kao Solista i u izvedbama komorne muzike.

Kako sam spomenuo Žert je bio violista u prvom hrvat. diletantskom kvartetu,[45] koje je udruženje djelovalo u Zagrebu sa nekim osobnim promjenama do god. 1887. Žert je bio i revni član diletantskog orkestra Hrv. Sokola u Zagrebu, pa kad je on odlučio poći na višu muzičku naobrazbu u bečki konservatorij, članovi tog orkestra, da mu se oduže i da mu omoguće, da se usavrši, priredili su u njegovu korist koncert god. 1885., na kojem je Žert svirao: Alard: Saltarello i Wieniawski: Legenda.

U Beču učio je Žert kod znamenitog Josipa Helmesbergera, te dobro napredovao.

Na koncertu spomenutog sokolskog orkestra dne 3. V. 1887. opet Žert svira Vieuxtemps-ov: violinski koncert D mol.

Da se omogući Žertu dalnja naobrazba u Beču priređuje mu taj orkestar opet koncert dne 20. IX. 1886. na kojem je on svirao Lipinski: Koncert militaire D dur (Op. 21).

Dne 15. IV. priređen je u hrvatskom narodnom kazalištu koncert, na kojem je Žert svirao: Vieuxtemps-koncert A mol, a pratio ga na klaviru profesor Antun Stöckl. Kod ove izvedbe svirao je spomenuti diletantski kvartet Mozartov gud.

[43] Vidi: dr. A. Goglia: »V. Klaić i dilet. orkestar Hrv. Sokola« str. 11.
[44] Vidi: B. Širola: »Pregled povijesti...« (str. 278).
[45] Vidi: dr. Antun Goglia: »Komorna muzika u Zagrebu« str. 10.

kvartet A dur, a Mirko Wais izveo skladbe za violončelo: Popper: Nocturno (Op. 42) i Davidoff: Kod vodoskoka.

U Beču pristupio je Žert kao violista u Fitznerov gud. kvartet, koji je često nastupao u Zagrebu, a prvi puta na koncertu odbora za unapređenje komorne muzike dne 26. IV. 1897.[46] Osim toga bio je član dvorskog opernog orkestra i bečke filharmonije.

Kao solista nastupio je Žert jošte na dva koncerta i to na koncertu H. G. Z. dne 29. XI. 1889., svirao je Lipinskoga Concert militaire i na samostalnom koncertu dne 12. VI. 1894. na kojem je izveo: Beethoven: Kreutzerova sonata (op. 47.) kod klavira gđica M. Goršetić; Bach: Ciaconna; Wieniawski: Polonaise A-dur (op. 21.) i Beethoven: Romanca.

»Vienac« (1894. br. 24) hvali Žertovu vještinu te veli: »u njega je sigurna intonacija, solidna tehnika i vrlo krasan i jasan zvuk. Divne su njegove pasaže u oktavama«.

To je bio zadnji Žertov nastup u Zagrebu.

U Beču družio se Žert sa hrvatskim đacima, pa je osnovao pjevački kvartet, za koji je skladao više komada. Nadalje komponirao je i pjesme za jedno grlo i klavir a knjižara S. Kugli izdala je njegovu skladbu: »Lijepom Zagrebu«, valčik za klavir.

Kada mu se pomračio duh, smjestili su ga u zavodu za umobolne u Stenjevcu, gdje je umro 1907.

III. **Dr. Šandor Kuhar**[47] (kasniji gradski fizik u Zagrebu). On se osobito istakao kao izvrsni violinista amater. Rodio se u Samoboru g. 1867. U Zagrebu uz gimnaziju polazio je glazbenu učionu H. G. Z., gdje je učio violinu ponajprije, kod prof. Eisenhutha, a kasnije kod Švarca. Bio je vrlo darovit, pa je već na učeničkoj produkciji dne 28. VII. 1883. svira Beriotovu fantaziju. U Gracu, gdje je učio medicinu također je javno nastupao.

Nu glavno se Kuhar bavio komornom muzikom, pa je već na učeničkoj produkciji dne 29. VII. 1882. svirao II. violinu u Haydnovom gud. kvartetu.

God. 1884. pristupa kao II. violina spomenutom prvom hrvatskom diletantskom kvartetu, te s njim često nastupa do g. 1887.

Kad je V. Klaić osnovao »diletantski orkestar Hrvatskog Sokola«. Kuhar je bio revni član tog udruženja te u tom orkestru svirao I. violinu.

Na koncertima te ustanove izvađala su se i komorno-muzička djela — kod kojih je Kuhar uvijek sudjelovao. Tako na koncertu dne 3. V. 1886. svirao je violinu u Dvořakovom I. klavirnom kvartetu.[48]

Počam od g. 1893. pa do svoje smrti bio je Kuhar član ravnateljstva H. G. Z., pače je više godina bio tajnikom tog društva.

God. 1921. zaključio je H. G. Z., da se ustroji društveni orkestar ponajboljih diletanata iz građanskih i činovničkih krugova. Jedan od osnivača i prvi pročelnik tog orkestra bio je Kuhar.

Uz teško zvanje gradskog fizika ipak je Kuhar gojio cijelog svog života komornu muziku. Umro je god. 1933.

IV. Dalnji Švarcov učenik bio je njegov unuk **Robert Kronfeld.** On se rodio u Zagrebu 1871., gdje je svršio realku a uz to polazio glazbenu učionu H. G. Z., gdje je kod svoga djeda učio violinu. Kao izvrstan đak nastupa naskoro javno na učeničkoj produkciji dne 29. VII. 1882. i svira violinsku fantaziju svog učitelja. Na učeničkoj produkciji dne 28. VII. 1883. svira prvu violinu u Mozartovom gudačkom kvartetu G-dur. Godine 1884. opet nastupa na učeničkoj produkciji dne 21. VII. sa fantazijom od Artota, te na društvenom koncertu dne 21. I. sa skladbom Beriot: Adagio i Rondo H-mol. Te je godine svršio glazbenu učionu te pošao na bečki konservatorij na dalnju izobrazbu,

---

[46] Vidi: dr. Antun Goglia: »Komorna muzika u Zagrebu«, str. 12., 40.—44.

[47] Vidi: dr. A. Goglia: »Hrvatski glazbeni zavod« (str. 74., 94., 95., 104., 106. i 12.), Širola: »Pregled povijesti hrv. muzike« (str. 232.) i dr. A. Goglia: »Komorna muzika u Zagrebu« (str. 52., 53., 55. i 56.).

[48] Vidi: dr. A. Goglia: »Vjekoslav Klaić i diletantski orkestar hrv. Sokola u Zagrebu«. (Sv. Cecilija g. 1928. i posebni otisak str. 7. i 8.).

gdje mu je bio učiteljem znameniti Helmesberger. Međutim svirao je na društvenom koncertu H. G. Z. dne 16. I. 1885.: Vieuxtemps: Fantazija za violinu. Zadnji put svirao je javno na društvenom koncertu dne 4. V.«. 1891. i to Mendelssohnov Violinski koncert uz pratnju orkestra. Novinska kritika se vrlo pohvalno izrazila o toj solističkoj izvedbi.

Međutim radi živčane bolesti na ruci morao je Kronfeld napustiti umjetničku karijeru te se posvetio bankarskom zvanju. Nu glazbu nije napustio jer se mnogo privatno bavio sa komornom muzikom. Pisac ovih redaka mnogo je s njim muzicirao prijašnjih godina.

*

Godine 1890. izabrani su u ravnateljstvo H. G. Z. novi ljudi, koji su bili prožeti uvjerenjem ,da obuka u zavodskoj učioni nikako ne odgovara više savremenim zahtjevima. Ravnateljstvo je povjerilo svom članu prof. Vjekoslavu Klaiću, da izradi osnovu za preustrojstvo glazbene škole. Ova osnova prihvaćena bi pa se u jeseni 1891. započelo reorganizacijom te škole.

Međutim u travnju 1901. umro je učitelj violine Gjuro Eisenhuth, a malo iza toga Antun Švarc, iza kako je bio umirovljen.

Za popunjenje tih mjesta a u smislu reorganizacijone osnove, raspisan bi natječaj. Jedno mjesto podijeljeno bi **Vitežslavu Romanu Moseru** a drugo **Josipu Karbulki.**

Roman Moser rodio se u Sušicama u Češkoj g. 1864. Svršio je praški konservatorij, gdje je učio violinu kod Franje Lachnera a kompoziciju kod češkog majstora Zdenka Fibicha (1850.—1900.). Nakon svršenih nauka svirao je prvu violinu u orkestru narodnog kazališta u Pragu; a tri godine bio je učiteljem violine i klavira u školi glazbene matice u Ljubljani.

On nije u Zagrebu nastupio kao solista. Bio je dobar pedagog a skladao je više toga.

Na društvenom koncertu H. G. Z. dne 29. III. 1895. izvedena je njegova Dramatička uvertira za veliki orkestar, a na onom dne 1. XII. 1899. Simf. pjesma »Na gorama« za orkestar. Svirala se u Zagrebu i njegova Serenada za klavir dvije violine i violončelo. (Izdanje S. Kugli u Zagrebu). Moser je služio do g. 1902.

Josip Karbulka rodio se u Pragu g. 1866. Bio je učenik praškog konservatorija te violinu učio kod Antuna Benewitza (1833.—1901.). Nakon svršenog konservatorija koncertirao je po Italiji a zatim g. 1889. polazi u Berlin, da se u tamošnjem konservatoriju dalje usavrši kod znamenitog violiniste Josefa Ioachima (1831.—1907.). Bio je izvrstan solista i dobar pedagog. Služio je samo do g. 1894. Svršio kao ravnatelj konservatorija u Odesi.[49] Umro g. 1920.

Nastupao je u koncertima H. G. Z. kao solista i kao komorno-muzički igrač. Na koncertu dne 23. X. 1891. svirao je sa pianisticom Ankom Barbot-Krežma Rubinsteinovu Sonatu (op. 13) te Wieniawski: II Polonaise A-dur (op. 21).

Na koncertu dne 7. III. 1892. svira: Grieg: Sonata (op. 13 kod klavira prof. Emilija Makanec).

Na Karlburkino mjesto imenovan je učiteljem violine **Franjo Jilek,** absolvent praškog konservatorija.

Iilek je bio dobar pedagog ali kao solista nije nastupio. Njemu je povjerilo ravnateljstvo H. G. Z. upravu društvenih koncerata.

God. 1894. otvorio je H. G. Z. tečaj za komornu muziku, pa je prvi učitelj tog tečaja bio Jilek a isto tako vodio je tečaj za operni ensemble.

Služio je do g. 1905., kad je primio mjesto kapelnika u češkom narodnom kazalištu u Pragu.

Mosera, koji se služio do g. 1902. nasljedio je kao učitelj violine **Stanislav Ondříček,** praški konservatorista te učenik O. Ševčika, brat znamenitog violinskog virtuoza Franje Ondřičeka. On je služio samo godinu dana do 1903.

---

[49] Vidi: Jan Mařák: »Housle« (Hudbeni matice umělecké besedy v Praze 1923.).

Kao odličan solista kroz to kratko vrijeme nastupio je u više koncerata a i kasnije pohodio Zagreb.

Već 25. II. 1902. priređuje Ondřiček samostalni koncert u velikoj dvorani H. G. Z. s ovim rasporedom:

Bruck: koncert G-mol; Wieniawski: »Sielanka«; Schubert: Pčela i Paganini: »God save the Queen«.

»Narodne Novine« (1902. br. 46) osobito hvale umjetnika te ističe, da on toplim i punim tonom svojih gusala zagrijava slušaoce, a dotjeranom tehnikom savršeno izvodi i najteže komade. Njegove pasaže i pizzicati, njegovo sigurno i energično hvatanje dvostrukih glasova mora da zadivi.

Na koncertu H. G. Z. dne 17. IV. 1903. izvađa Ondriček ove skladbe: Čajkovskij: Koncert D-dur (op. 35) i Paganini: »God save the Queen«.

Ondřiček se g. 1905. navratio u Zagreb i priredio dne 3. XI. koncert u velikoj dvorani H. G. Z. s ovim rasporedom:

F. W. Rust: Sonata; Lalo: Romanca; Sarasate: Španjolski ples te više Paganinijevih skladba.

Ovdje spominjem, da je i drugi brat Franje Ondřičeka **Emanuel Ondřiček** priredio u Zagrebu sa ruskom violinskom virtuozkinjom **Aleksandrovom Kalinskaja** koncert dne 24. XI. 1909.

Svirali su skladbe za dvije violine i klavir: Moskovski: Suita; Sinding: Serenada; Sarasate; Navarra španjolski ples. Kalinskaja izvela je osim toga Čajkovskijev koncert D-dur (op. 35.) a Ondřiček: Paganini: Ples vještica i više manjih sola.

Za razvitak muzičke kulture u Zagrebu imade velikih zasluga dr **Kamilo Dočkal**, kanonik kaptola i papinski zagreb. prelat.

Rodio se 30. XII. 1879. u Brodeku kod Prerova u Moravskoj. Kad mu je bilo 5 godina, doselili su se njegovi roditelji u Hrvatsku i nastaniše se u Ivanovčanima kod Bjelovara. Već u II. razredu pučke škole uči violinu kod Josipa Wallenfelsa, člana glazbe bjelovarske 16. pukovnije. Kasnije polazio je glazbenu školu praškog konservatoriste Adolfa Ernsta u Bjelolovaru te je već u IV. razredu pučke škole nastupio kao solista na učeničkoj produkciji u dvorani »Krune« i svirao Gounodov: Ave Maria, kasnije je učio opet kod Wallenfelsa. Nižu gimnaziju svršio je Dočkal u Bjelovaru, a 5. i 6. razred u Varaždinu. U Varaždinu nije imao učitelja, već je svirao privatno uz pratnju klavira, a sudjelovao je i u djačkom orkestru. Nekoliko puta svirao je u kazalištu pod ravnanjem Vjekoslava Rosenberga-Ružića.

Došavši u zagreb. nadbiskupsko sjemenište, opet je počeo učiti violinu kod sjemenišnog nastavnika Josipa Leušteka.

Za vrijeme svog šestgodišnjeg boravka u sjemeništu nastupao je Dočkal kao violinista na priredbama glazbeno-pjevačkog društva »Vijenac« i to:

Dne 2. III. 1897. svira Haydnovu sonatu (kod klavira God); dne 20. II. 1898: Gounod: Ave Maria; dne 23. IV. 1899.: Beethoven: Sonata F-dur (op. 24; kod klavira prof. Vatroslav Kolander); dne 30. XII. 1900: Raff: Cavatina; dne29. XII. 1901: Schubert: Sonata br. 3 i dne 23. IV. 1902.: Beethoven: Sonata D-dur (op. 12). Kod dva potonja izvađanja svirao je klavir prof. Antun Stöckel.[50]

Dočkal je g. 1900. sastavio u sjemeništu mali gudački zbor, koji je pod njegovom upravom lijepo napredovao.

Kao svećenik boravio je Dočkal u Augustineumu za više nauke na bečkoj universi. Ni tu nije zapustio gusala, već je marljivo muzicirao. Promoviran za doktora teologije vratio se u Zagreb, gdje je bio vjeroučitelj na realnoj gimnaziji, zatim prefekt i profesor nadbiskupskog sjemeništa, zatim nadbiskupski tajnik, ravnatelj sjemeništa i zagrebački kanonik. U svim tim zvanjima Dočkal se bavio glazbom. Godinu dana usavršavao se kod violinskog pedagoga Humla te kao guslač bio je revni član društvenog orkestra H. G. Z. a od g. 1929. član je ravnateljstva tog društva.

---

[50] Vidi Milan Zjalić: »Glazbeno pjevačko društvo »Vijenac« u zagreb. sjemeništu. (Zagreb 1906. Vlastita naklada) str. 88 i slj.

Od mladih dana goji Dočkal komornu muziku, pa se svakog tjedna u njegovom domu svira gud. kvartet t. zv. »kaptolski gudački kvartet«, u kojem on svira I. violinu, i koji je opetovano nastupao na priredbama Hrv. katoličkog kasina, a često i njegov komorni trio.[51]

Hrvatski katolički kasino priređuje od svog opstanka muzikalne zabave, kod kojih je sudjelovao Dočkal. Buiniji život zavladao je kad je Dočkal izabran društvenim pretsjednikom. On i danas vodi to društvo sa mnogo ljubavi i razumjevanja i uz velike materijalne žrtve. Na priredbama te ustanove nastupa često Dočkal kao violinista i izvađa razne sonate. On je osnovao u tom društvu i gudački orkestar a upriličuie i razne glazbene koncerte pače i operete u izvedbi glumačke i pjevačke sekcije društva.

Dočkal priobćuje u muzičkom listu »Sv. Cecilija« razne muzikološke radnje. Tako u oblasti violine napisao je »Uz jubilej Antonija Stradivarija«. (Sv. Cecilija 1938. str. 43 i slj.) te »Naše violine i njihovi graditelji«. (Sv. Cecilija 1940. str. 1. i slj.).

Dora Quîquerez, nećakinja hrvatskog slikara Ferde Quîquerez-a (1845. do 1893.) bila je jedna od Moserovih učenika. Rodila se u Zagrebu godine 1879. Glazbenu učionu H. G. Z. polazila je od g. 1888. do 1897. Ispit zrelosti[57] položila je g. 1897. Na tom ispitu izvela je kao glavnu zadaću: Godard: Concerto romantique (op. 35) a na zaključnoj učeničkoj produkciji dne 23. VI. 1897.: Leonard: Švedska fantazija.

Nastupala je više puta u javnim priredbama a dne 11. XI. 1904. priredila je koncert u velikoj dvorani H. G. Z. s ovim rasporedom:

Tartini: Le trille du diable; Leonard: Švedska fantazija; Meyerbeer: Krunitbena koračnica iz opere »Prorok«; Ries: Perpetuum mobile i Sarasate: Faust fantazija.

Bavi se poučavanjem violine.

III. DIO

XX. stoljeće.

Na mjesto Ondřička imenovalo je ravnateljstvo[53] H. G. Z. dne 11. XI. 1903. učiteljem violine **Vaclava Humla.** Sa Humlovim dolaskom razvila se u Zagrebu majstorska violinska škola do zamjerne visine. Huml rodio se u Berounu u Češkoj g. 1880. Praški konservatorij polazio je od g. 1893. do 1899. te učio violinu kod vanrednog pedagoga Otokara Ševčika (1852.—1934.).

Već kao učenik nastupao je kao violinista na javnim koncertima. Kasnije je bio koncertni meštar kod filharmonije u Lavovu i pravio umjetničke turneje po Poljskoj i Rusiji.

---

[51] Vidi dr. A. Goglia: »Komorna muzika u Zagrebu« st. 49 i 55.

[52] Prema S. 22 školskog štatuta narodnog zem. glazbenog zavoda (sada H. G. Z.) od 30. IX. 1891. mogli su redoviti učenici glazbene učione položiti konačni ispit (ispit zrelosti). Ova glazbena učiona prozvana je god. 1916. Hrvatski konservatorij. Za polaganje tog ispita izdan je g. 1894. pravilnik za ispite zrelosti.

God. 1920. preuzela je kr. zem. vlada hrv. konservatorij u državnu upravu. Naredbom pokrajinske uprave za Hrvatsku i Slavoniju odijeljenja za prosvjetu i vjere od 2. V. 1923. br. 53261/22 izdani u propisi »o unutarnjem uređenju državne muzičke akademije«. (Danas akademija glazbe i kazališne umjetnosti u Zagrebu).

§ 17. te naredbe spominje »završni diplomski ispit o umjetničkoj zrelosti«. Na temelju te naredbe izdan je pravilnik. potvrđen naredbom spomenute pokrajinske uprave od 9. I. 1924. br. 54084. »o ispitivanju iocjenjivanju slušača visoke škole te akademije.

§ 10. tog pravilnika glasi: Slušači, koji svrše visoku školu mogu se podvrći diplomskom ispitu. Taj se polaže pred komisijom, koja se sastoji od svih članova, prof. vijeća a pretsjeda joj rektor. Na temelju ispita i iskustva stečenog za vrijeme studija, izdat će se diploma, ako kandidat postigne na ispitu ocjenu »izvrstan ili veoma dobar«.

[53] Vidi: dr. A. Goglia: »Hrvatski glazbeni zavod« str. 90. 102. i V. Wasielewski: »Die Violine und ihre Meister« (Ed. Breidkopf & Hartel«, Leipzig 1927. str. 652).

U H. G. Z. služio je od 1903.—1920. kad je država preuzela hrvatski konservatorij u svoju upravu. Huml je podučavao i komornu muziku od g. 1906.—1913. Godine 1912. otvorena u glazbenoj učioni H. G. Z. majstorska škola za violinu, te je Huml imenovan učiteljem te nove ustanove. Od god. 1920. bio je Huml profesor drž. muzičke akademije, a u junu 1940. imenovan je redovitim profesorom visoke škole novo osnovane Akademije glazbe i kazališne umjetnosti. Ovo zasluženo imenovanje izazvalo je u hrvatskim muzičkim krugovima osobito odobrenje i zadovoljstvo.

Huml je kao violinista i violista u prijašnjim godinama često nastupao u raznim javnim muzičkim priredbama i to ne samo kao solista već i kao komorno-muzički glazbenik.

U Zagrebu uveo se sa koncertom E-dur (op. 10) od Vieuxtempsa, koji je izveo na društvenom koncertu H. G. Z. dne **23. XI. 1903.** Dalnji njegovi nastupi kao solista bili su:

Na društvenom koncertu H. G. Z. dne 20. II. 1905. svirao: Bruch: Adagio iz koncerta G-mol (op. 26) i Ševčik: Holka modrooka (češki ples br. 1. op. 10). Na društvenom koncertu dne **1. III. 1907.** svira: Godard: Romance sans paroles i Čajkovskij: Valse-Scherzo. Na društvenom koncertu dne **11. III. 1910.** izvađa sa pianisticom Sidonijom Geiger: Strauss: Sonata. Ova dva umjetnika izveli su na koncertu dne **24. III. 1911.**: Beethoven: Sonata C-mol (op. 30 br. 2).

Na koncertu H. G. Z. u korist narodnog vijeća dne **14. XI. 1918.** istaknuo se Huml, kad je svirao violu solo part u Berlioz-ovoj velikoj simfoniji za orkestar »Harald u Italiji« a na koncertu H. G. Z. dne **23. XI. 1912.** svirao je Huml sa violinistom Dragutinom Heinrichom, tadašnjim nastavnikom glazbene učione H. G. Z. Mozartovu koncertnu simfoniju za violinu, violu i orkestar.

Na večer sonata, što ju je priredio H. G. Z. dne **6. III. 1921.** izveo je Huml sa pianistom Hugom Mihalovićem sonate za violinu i klavir: Grieg G-dur (op. 13); Beethoven A-dur (op. 30, br. 1) i Dora Pejačević Slavenska sonata (op. 43).

Ovdje spominjem i dva Humlova nastupa u crkvenim koncertima u zagreb. katedrali, na kojima je svirao sa svojim učenikom Zlatkom Balokovićem skladbe za dvije violine. Prvi koncert bio je dne **21. X. 1921.** sa izvedbama: Bach: Koncert za dvije violine i orgulje.[54] Na drugom koncertu u korist »Dječjeg doma« dne **8. I. 1926.** svirali su Händel: Sonata za dvije violine i orgulje (Franjo Dugan).

Nu Huml je također djelovao na polju komorne muzike. On je, kako sam jur spomenuo bio učiteljem te vrsti glazbe i nastupao u raznim komorno-muzičkim udruženjima, a bio je i jedan od osnivača zagreb. kvarteta.[55]

O tom djelovanju vidi moju radnju »Komorna muzika u Zagrebu«. Napokon je svojim velikim iskustvom u mnogom koristio zagreb. komornom orkestru.

Humlov pedagoški rad vrlo je zamašnog značenja za našu reproduktivnu umjetnost i za odgoj muzičkog podmlatka. Velika je plejada njegovih učenika, koji su po cijelom svijetu pronijeli glas svog učitelja. Spominjem ove: Z. Baloković, M. Šlik, V. Kolić, L. Spiller, M. Jovanović, Mary Majer, Fanny Brandl, F. Kuharec i dr.

Novija generacija violinista iz njegove škole dobro je poznata. To su među inima Vera Dujmović, Zlatko Topolski, Stjepan Šulek, Aleks. Segedi, Antun Ganotzi, M. Szenci i dr.

Od njegovih učenika djeluju kao pedagozi: L. Miranov, J. Pinkava, Renata Schönstein, Zlata Špehar i Marjana Schön.

Imade i mnogo privatnih učenika i amatera, koji propagiraju glazbu i ime svog učitelja.

Dne **3. XI. 1928.** bio je u velikoj dvorani H. G. Z. koncert u proslavu 25 godišnjeg Humlova pedagoškog rada. Ovu proslavu priredila je drž. muz. akademija. Na toj priredbi, na kojoj su sudjelovali samo njegovi učenici, zorno je prikazan rezultat njegova djelovanja.

---

[54] Vidi: Sv. Cecilija 1922. str. 21.

[55] Vidi: dr. A. Goglia: »Zagrebački kvartet povodom 15 godišnjeg obstanka«. Sv. Cecilija g. 1934. i posebni otisak (str. 1).

Radi osebujnosti programa i radi pregleda sudjelujućih priopćujem ga u cijelosti:

J. S. Bach: koncert za dvije violine i orkestar muz. akademije: Fanny Brandl i Spiller; R. Strauss: Sonata Es-dur (op. 18): F. Brandl i Antonija Geiger — Eichhorn klavir; A. Vivaldi: koncert F-dur za 3 violine i klavir: L. Spiller, M. Schön i F. Brandl a klavir Petar Dumičić; F. Lhotka: Dvije hrv. rapsodije (guslarska i žetelačka): Spiller i Dumičić i I. pl. Zajc: Andante religioso za 6 violina; izveli 30 Humlovih učenica i učenika.

Dne **19. IX. 1940.** navršio je Huml 60. godinu svog života. Tim povodom su svi domaći dnevnici slavili tog umjetnika i pedagoga i izrazili želju, da i dalje u Zagrebu djeluje, stvara i uzgaja novu generaciju hrvatskih muzičara.

Kako sam spomenuo učitelj Franjo Jilek zahvalio se g. 1905. na mjesto učitelja violine , pa je ravnateljstvo H. G. Z. imenovalo bečku konservatoristicu **Blandinu Höller** učiteljicom violine. Ona je služila do g. 1910. U Zagrebu je opetovano nastupila kao solistica, tako na društvenom koncertu H. G. Z. dne 30. IV. 1906. i izvela: Bruch: Adagio iz II. koncerta D-mol (op. 44.) i Godard: Staccato Valse.

Na njezino mjesto imenovan je apsolvent muzičke škole H. G. Z. Josip Novak. (Vidi kasnije).

Vjekoslav Rosenberg-Ružić rodio se u Varaždinu g. **1870.** od oca Josipa učitelja muzike.[56] Svršio je bečki konservatorij gdje su mu bili učitelji: Za violinu Jakov Grün (1837.—1916.), za klavir Ferdo Löwe a za teoretske predmete Franjo Krenn, Adolf Prosnitz, Robert Fuchs i Jos. Nep. Fuchs.

Nakon svršenih nauka bio je ravnateljem muzičkog društva »Zvonimir« i muzičke škole u Splitu, a uz to je djelovao kao orguljaš stolne crkve i učitelj pjevanja na gimnaziji i sjemeništu u Splitu.[57]

God. **1895.** primi mjesto gradskog kapelnika u Varaždinu. Uz to je bio orguljaš župne crkve, učitelj pjevanja u gradskoj djevojačkoj školi i zborovođa hrv. pjevačkog društva »Vila«.

God. **1910.** imenovan je glavnim učiteljem glazbe učiteljskih škola te dodijeljen na službovanje glazbenoj učioni H. G. Z., a iste godine bude imenovan ravnateljem te škole. On je podučavao violinu, klavir, kompoziciju, bio ravnatelj učeničkog orkestra glazbene učione, a g. 1914. i 1915. bio je nastavnikom za komornu muziku.[58]

Od god. **1920.** bio je školski ravnatelj drž. muzičke akademije u Zagrebu, a god. **1938.** bude umirovljen.

Ružić je bio i neko vrijeme dirigentom društvenog orkestra H. G. Z.

Skladao je svake vrsti glazbe, a za violinu i klavir: Barcarola i Serenada. Napisao je mnogo obradbi pučkih pjesama za violinu i klavir, pa za dvije violine.

U prosincu **1912.** imenovan je uz Humla **Dragutin Heinrich** za učitelja violine u novo osnovanoj majstorskoj školi za violinu u glazbenoj učioni H. G. Z.

On je bio vrstan violinista i nastupio je više puta javno u Zagrebu. Tako na društvenim koncertima H. G. Z. i to: dne **23. XI. 1912.** na kojem je svirao violinu u Mozartovoj koncertnoj simfoniji za violinu, violu (V. Huml) i orkestar i dne **19. IV. 1913.**, na kojem je izveo: Čajkovskij: koncert D-dur (op. 35) uz pratnju orkestra.

Dalje sudjelovao je Heinrich na koncertima priređenim u hrv. nar. kazalištu i to dne **29. X. 1912.** izveo je: Goldmark koncert A-mol i Mozart: Sonata C-dur za violinu i klavir i dne **18. I. 1913.** svirao je: Beethoven: Romanca i Saint-Saëns: Rondo capriccioso. U oba koncerta svirao na klaviru Hermann Gruss.

Služio je do konca god. **1913.**, kada je ostavio Zagreb.

Neko vrijeme služio je kao učitelj violine u glazb. učioni H. G. Z. **Josip Novak.**

---

56 Vidi: Širola: »Pregled povijesti hrv. muzike« (str. 282).

57 Vidi: Niko Kalogjera: »Povjesne crtice o glazbenim prilikama splitske stolne crkve«. Sv. Cecilija 1924. str. 162.

58 Vidi: dr. A. Goglia: »Hrvatski glazbeni zavod u Zagrebu« (str. 97 i slj.) i »Orkestralna muzika u Zagrebu« (str. 43) i »Pjevački Vjesnik« II. i III. godište (Zagreb 1906. str. 95 i 1907. str. 7 i 8).

Rodio se u Zagrebu g. 1887., a polazio glazbenu učionu H. G. Z. od g. 1900. do 1909. Glavni predmet bila mu je violina, a učitelji bili su mu Huml i Ružić.

Već kao đak nastupa na javnim učeničkim produkcijama i to: dne 15. VII. 1907. svira Vieuxtemps: Rêverie i Ries: Perpetuum mobile; dne 23. VI. 1908.: Godard: Adagio (op. 145) i Saint-Saëns: Introduction et Rondo Capriccioso;; dne 5. II. 1909. Vieuxtemps: Introduction i Rondo iz koncerta E-dur i dne 22. VI. 1910.: Bruch: koncert D-mol (op. 44).

Novak bavio se i komornom muzikom, te na produkciji dne 31. I. 1907. svirao je violinu u Dvořakovom klavirnom triu G-mol (op. 26). Klavir svirala Anka Mazek, a violončelo Franjo Ernst. Kasnije svira II. violu u zagreb. kvartetu, kada ovaj izvađa skladbe za dvije viole.

Ispit zrelosti položio je god. 1910. Na ispitu svirao je među inima: A. D'Ambrosio: Koncert (op. 29).[59]

Dne 3. X. 1910. imenovan je Novak za učitelja violine u glazb. učioni H. G. Z. i služio do g. 1915., kada je bio unovačen u vojničku glazbu i služio na ruskoj i talijanskoj fronti, kao glazbenik i kapelnik do konca rata.

God. 1918. vraća se kući i počima sa podukom u violini u klubu »Lisinski«, čiji je bio jedan od osnivača.

God. 1919. ponuđeno mu je mjesto solo-violiste u opernom orkestru hrv. nar. kazališta, koje mjesto i danas obnaša ujedno je i član zagreb. filharmonije od njezinog osnutka.

Uz to bavi se podučavanjem violine i teorije.

God. 1915. prestao je učitelj Novak službovati u H. G. Z. te je ravnateljstvo na njegovo mjesto namjestilo abiturienticu zagr. konservatorija **Zlatu Špehar.**

Ona se rodila u Zagrebu g. 1894. od oca gimn. profesora Mije Špehara. Osnovnu i višu školu svršila je u Zagrebu a uz to je polazila i glazbenu učionu H. G. Z. od god. 1902. do 1915. Učitelji violine bili su joj Huml i Rosenberg-Ružić. Teoretske predmete učila je kod Novaka, Juneka, Lhotke, a komornu muziku kod Rosenberg-Ružića. Kao učenica nastupa kao solistica na ovim javnim učeničkim produkcijama:

Dne 10. V. 1910. svira: Beriot: koncert br. 7.; dne 19. XII. 1910.: Swendsen: Romanca; Spies: Ples vila; dne 1. I. 1912.: Vieuxtemps: Fantasia appassionata; dne 21. I. 1913.: Sarasate: Faust-fantazija; u veljači 1914.: Mendelssohn: violin-koncert i dne 24. VI. 1914.: Saint-Saëns: Violin-koncert br. 3. H-mol (op. 61) uz pratnju orkestra.

Diplomski ispit iz violine položila je Špeharova godine 1915. a dne 30. VIII. iste godine bude imenovana učiteljicom violine u glazbenoj učioni H. G. Z. Ona je nastupala kao solistica na društvenim koncertima H. G. Z. Tako na onom dne 10. XII. 1915. svira: Vieuxtemps: koncert br. 4. (op. 31) uz pratnju orkestra, a na onom dne 28. VI.1919.: Glazunov: koncert (op. 82), oba uz pratnju orkestra.

O spomenutim izvedbama izjavili su se zagrebački dnevnici najpovoljnije.

Uz to koncertira i u provinciji. U Sisku priređuje dne 27. V. 1922. koncert sa pianisticom Danom Šuperina te svira: Mozart: Koncert D-dur; Grieg: Sonata G-dur, Sarasate: Romanca andalusa. (Pratio na klaviru H. Mihalović). »Slobodna tribuna) (1922., br. 204.) piše o toj izvedbi »da je bila umjetnička, ritam savršen, ton velik i širok, igra puna elana, intonacija čista; umjetnica je doista u savršenoj formi iznijela dušu izvedenih kompozicija«.

Uz svoje nastavničko zvanje upisala se Špeharova god. 1924. u državnoj muzičkoj akademiji da uči pjevanje kod prof. Marije Kostrenčić, pa je u školskoj godini 1929/30. položila diplomski ispit iz pjevanja s izvrsnim uspjehom, te iste godine počimlje također podučavanjem pjevanja u držav. muz. akademiji.

Špeharova izobrazila mnogo vrsnih guslača i pjevačica.

Kao pjevačica nastupala je Špeharova u raznim operama u Zagrebu i Ljubljani, nu predmet i opseg ove radnje ne dopušta, da ovo djelovanje potanje prikažem.

---

[59] Vidi: dr. A. Goglia: »Hrvatski glazbeni zavod u Zagrebu« (str. 97. i 100).

Dne 3. VI. 1935. priredila je Špeharova uz sudjelovanje prof. R. Prejca i I. Stahuljaka a u korist hrv. akademske menze u crkvi sv. Katarine koncert, u kojem je nastupila kao violinistica i pjevačica.

Dnevnik »Hrvatska straža« donaša program ove izvedbe te referira »Suviše bi bilo nabrajati vrline idealne reprodukcije naše velike umjetnice. Njezina je svirka u svakom detailu izrađena i dotjerana a u cjelosti ozbiljna i djeluje na slušaoce neodoljivo sugestivno. Umjetnica ne pozna tehničkih poteškoća, ona na svom instrumentu suvereno vlada... Obilan, dramatski donekle zagasiti snažni sopran, u svim položajima izjednačen, oduhovljen vedrim temperamentom, dizao se i širio u onoj našoj prekrasnoj crkvi.«[60]

Spominjem i slični crkveni koncert u Sisku u crkvi Sv. Križa dne 15. X. 1936. (Vidi »Hrvatske Novine« u Sisku 1936. br. 46) te duhovni koncert društva za borbu protiv raka u Zagrebu u crkvi sv. Katarine dne 6. V. 1936. U junu 1940. bude Špeharova imenovana za profesora srednje glazbene škole akademije glazbe i kazališne umjetnosti u Zagrebu.

Jedan od najodličnijih i vanrednih Humlovih učenika je **Zlatko Baloković.**

Baloković rodio je u Zagrebu g. 1895. Sa 10 godina počeo je baviti se guslačkim studijama te je pokazao veliki talenat. Početne škole i više godina gimnazije polazio je u Zagrebu a uz to je bio učenik glazbene učione H. G. Z., gdje mu je bio glavni predmet violina.

Kao đak nastupao je već kao solista:

a) Na učeničkim produkcijama: dne 16. II. 1907. svira Vieuxtemps: Fantasia appasionata; dne 18. V. 1909: Wieniawski: Faust fantazija (op. 20) i dne 28. V. 191;0.: Chopin-Wilhelmj: Nocturno i Paganini: Palpiti.

b) Na društvenim koncertima H. G. Z.: dne 7. XII. 1909.: Dvořak: Koncert A-mol (op. 53) i dne 3. IV. 1911.: Beethoven: Koncert D-dur (op. 61), oba uz pratnju orkestra.[61] U to vrijeme sudjelovao je i na priredbama komorne muzike H. G. Z.[62]

Ispit zrelosti položio je dne 7. VI. 1911. pa je kao abiturijent svirao na zaključnoj učeničkoj produkciji dne 23. VI. 1911.: Paganini: koncert B-dur uz pratnju orkestra.

Na dalnju naobrazbu pošao je Baloković g. 1911. u Beč. gdje mu je bio učiteljem znameniti pedagog Otokar Ševčik, profesor violinske majstorske škole c. kr. muzičke akademije. Tu je kao najmlađi đak nagrađen s drž. nagradom (Staatspreis).

Za vrijeme tih nauka priredio je Baloković koncert u velikoj dvorani H. G. Z. dne 3. VI. 1912. s ovim rasporedom:

Kryžanovski: koncert A-mol; Bach: Andante iz II. Sonate i Fuga iz I. Sonate; Beethoven: Romanca G-dur (op. 40); Dvořak: Humoreska; Schubert: Pčela i Wieniawski: Faust fantazija. Kod klavira bio je umjetnik Antun Trost.

Spomenuti koncert Kryžanovskoga svirao je 18 godišnji Baloković također u Moskvi uz pratnju filharmoničkoga orkestra; prebrodivši sve ogromne tehničke poteškoće interpretirao je ovu skladbu tako savršeno, da mu je općinstvo burno aplaudiralo.

Nakon svršenih nauka putovao je Baloković po Rusiji, Njemačkoj, Austriji, Egiptu, Madžarskoj, Italiji, Švicarskoj i Engleskoj te je konačno pohodio Ameriku, koju je odabrao za svoje stalno boravište i oženio se g. 1926. sa Joice Borden, koja potiče iz stare američke patricijske obitelji. Sada živi u New-Yorku.

Ma da je Baloković američki državljanin, nije nikada prekinuo veze sa svojom domovinom, te se vraća u Zagreb na kraći ili dulji boravak, odkuda pravi umjetničke turneje u svim kulturnim centrima Jugoslavije.

Pošto u ovoj radnji prikazujem samo djelovanje pojedinih glazbenika u Zagrebu, to ne mogu se obazrieti na njegovo umjetničko djelovanje po cijelom svijetu, gdje je

---

[60] Vidi Sv. Cecilija 1935. str. 107. gdje se nalazi ocjena ove priredbe.

[61] Vidi: dr. A. Goglia: »Hrvatski glazbeni zavod u Zagrebu« (str. 99 i slj.).

[62] Vidi: dr. A. Goglia: »Komorna muzika u Zagrebu« (str. 14. 25. 28) i B. Širola: »Pregled povijest...« (str. 296. 297. 324.).

njegov nastup uvjek popraćen najvećim udivljenjem, a svjetska kritika govori o njemu kao jednom od prvih virtuoza sadašnjice.

Stoga ograničit ću se samo na njegove umjetničke nastupe u Zagrebu.

Svršivši Ševčikovu majstorsku školu priredio je Baloković dne **4. XI. 1913.** koncert u velikoj dvorani H. G. Z. Ovoj priredbi pred dupkom dvoranom prisustvovali su njegovi učitelji Ševčik i Huml, koji su bili predmetom velikih ovacija. Raspored bio je:

Saint-Saëns: III. koncert H-mol (op. 61); Bach: VI. Sonata E-dur (solo); Ševčik: Češki plesovi Břetislav i Holka modrooka te Paganini: I palpiti. Kod klavira bio je glasoviti pianist Lav Podolski.[63]

Dne **26. XII. 1914.** svirao je Baloković u kazalištu uz pratnju orkestra Brahms: koncert D-dur (op. 77); zatim uz pratnju klavira: Saint-Saëns: Rondo Capriccioso; Ševčik: Holka modrooka i Sarasate: Ciganski napjevi,

Dne **6. XI. 1915.** priređuje opet koncert u dvorani H. G. Z. sa programom: Brahms: Sonata D-mol; Schubert: Ave Maria; Moskowski: Gitara; Lotto: Filleuse i C. Franck: Sonata A-dur. Kod klavira M. Löwis.

Dne **10. I. 1919.** koncert u dvorani H. G. Z. sa rasporedom: Dvořak: koncert A-mol; Saint-Saëns: Koncert H-mol; Ševčik: Břetislav i Josefović: Iz Hrv. Primorja.

Dne **11. IV. 1919.** Koncert slovenske filharmonije iz Maribora u velikoj dvorani H. G. Z. Baloković svira Bruch: Koncert G-mol (op. 26) uz pratnju orkestra.

Dne **1. X. 1921.** koncert u velikoj dvorani H. G. Z. sa programom: John Ireland: Sonata D-mol; Mozart: koncert D-dur; Wieniawski: Carneval russe i više manjih skladba. Kod klavira bio je Ćiril Ličar.

Dne **21. XII. 1921.** priredio je Baloković u zagreb. katedrali crkveni koncert, koji je pohodilo do 5000 ljudi Sudjelovali su: Maja de Strozzi pjevačica, Lujza Holubova, umjetnica na harfi i profesori Huml i Dugan (orgulje). Baloković je izveo: Vitali: Ciaconna; Thomé: Andante religioso; Mozart: Andante iz D-dur koncerta i Händel: Largo te Bach: Koncert za dvije violine i orgulje.[64]

Nakon odsustva od četiri godina pohodio je Baloković g. **1926.** Zagreb te priredio više koncerata i poduzeo umjetničke turneje po važnijim gradovima domovine.

U Zagrebu bili su ovi koncerti:

Dne **29. IX.** u velikoj dvorani H. G. Z. sa rasporedom: Wieniawski: Koncert D-mol (op. 22); Goldmark: Adagio; Dora Pejačević: Slavenska sonata i više manjih komada.

Dne **3. X.** bila je matineja u Balkan-Palace kino uz popularne cijene. Program: Brahms: Sonata; Francocoer: Siciliana i Rigaudon; Tartini: Varijacije na Corellievu temu; Dvořak: Slavenski ples; Balogh: Caprice antique i Sarasate: Ciganski napjevi. Na klaviru pratila je Miss Miriam Allen iz New-Yorka.[65]

Dne **8. XI.** crkveni koncert u zagr. katedrali u korist »Dječjeg doma« a uz sudjelovanje profesora Humla i Dugana. Baloković izveo je: Bach: Air; Schubert: Ave Maria; Pugnani: Praludium, a sa prof. Humlom: »Händel: Sonata za dvije violine i orgulje.

Godine **1935.** opet dolazi Baloković u Zagreb. U V. koncertu zagrebačke filharmonije dne **4. III.** u Hrv. narodnom kazalištu brillantno izveo je Brahms-ov koncert D-dur (op. 77) i kod VI. koncerta te ustanove dne **10. III.** u zagrebačkom zboru sudjelovao je Baloković i svirao koncerte od Brahmsa i Mendelssohna E-mol (op. 64). Dirigirao je K. Baranović.[66]

Koncert zagrebačke filharmonije u velikoj dvorani H. G. Z. dne **12. III.** posvećen je bio Balokoviću, koji je uz suradnju vanrednog njem. pianiste Hellmuta Baerwalda svirao ove skladbe: Vivaldi: koncert D-dur; Slavenski Slavenska sonata (op. 5. posvećena Balokoviću); C. Franck: Sonata A-dur i više manjih kompozicija među inima: Paganini-Baerwald: Caprice br. 13 i Szymanowsky: La fontaine d'Arethuse.

Zadnji koncert bio je u velikoj dvorani H. G. Z. u korist siromaka i siročadi grada Zagreba dne **27. IV.** s ovim rasporedom: Brahms: Sonata

---

[63] Vidi: dr. A. Goglia: »Otokar Ševčik«. Sv. Cecilija 1934. (str. 11) i V. Wasielewski: »Die Violine und ihre Meister« (Ed. Breitkopf & Härtel Leipzig 1927. str. 695).

[64] Vidi? Sv. Cecilija: 1922. (str. 21).

[65] Vidi: Lujo Šafranek-Kavić: »Početak muzičke sezone u Zagrebu«, Sv. Cecilija 1926. (str. 234).

[66] Vidi: dr. A. Goglia: »Orkestralna muzika u Zagrebu« (str. 66).

D-mol (op. 108); Mendelssohn: koncert E-mol; Smetana: Iz moje domovine; Slavenski: Jugoslavenska pjesma i igra i dr. Kod klavira Baerwald.

Između oba zadnja koncerta priredio je Baloković turneju po Jugoslaviji i Balkanu.

God. **1938.** došao je Baloković u Zagreb, da proslavi svoj jubilej 25-godišnjeg umjetničkog rada. Svečanost je bila u hrv. narod. kazalištu dne **19. III.** Nakon pozdrava ravnatelja opere Baranovića slijedile su čestitke i predaja darova i cvijeća svečaru.

U toj svečanoj priredbi svirao je svečar: Bach: koncert Es-dur uz pratnju gudačkog orkestra; John Alden Carpenter: koncert uz pratnju orkestra. Dirigirao je amerikanski glazbenik Louis Siegel.[67]

I ovog puta je Baloković pravio umjetničku turneju po Jugoslaviji.

Marjana Schön rodila se u Zagrebu god. 1899. Svršila je glazbenu učionu H. G. Z. Kao glavni predmet izabrala je violinu, a učitelji bili su joj: Zlata Špehar i V. Huml. Komornu muziku učila je kod prof. Fabbri-a, a teoretske predmete kod prof. Lhotke i Ružića.

Kao đak nastupila je kao solistica na ovim učeničkim produkcijama: dne **2. VI. 1913.**: Mozart: koncert D-dur; dne **23-V-1914.**: Vieuxtemps: Fantasia appassionata; dne **24. VI. 1916.**: Saint-Saëns: Rondo capriccioso; dne **31. I. 1917.**: Čajkovskij: Serenada melancolique i Molique: Fandango i dne **14. III. 1918.**: Corelli: Folia. Na abiturijentskom koncertu dne **27. VI. 1918.** izvela je: Čajkovskij: Koncert D-dur (op. 35).

Od g. 1919. je Schönova nastavnica za violinu u drž. muzičkoj akademiji, a u junu 1940. imenovana profesorom srednje glazbene škole akademije glazbe i kazališne umjetnosti.

Ona je odgojila mnogo violinista, među inima Smiljku Ogrizović, nastavnicu glazbe na ženskoj realnoj gimnaziji u Zagrebu.

Schönova se i dalje izobrazivala u svom zvanju. God. 1921. učila je u Beču zatim nakon uspješno položenog prijavnog ispita polazila je t. zv. »Meister kursus« prof. Carla Flescha na stadt. Musik-Hochschule u Berlinu, a g. 1932. ljetni kurs tog profesora u Baden-Badenu.

Uz nastavničko zvanje mnogo nastupa Schönova kao solistica i u priredbama komorne muzike.

Od solističkih nastupa spominjem ove:

I. Jutarnji koncert H. G. Z. dne **18. XII. 1921.** Sonate za violinu i klavir (Micika Büchler): G. F. Händel D-dur; W. A. Mozart F-dur i Debussy G-mol.

II. Jutarnji koncert H. G. Z. dne **9. IV. 1922.** Sonata A-dur od Ildebranda Pizetti-a. Kod klavira Büchler.

III. Intimno muzičko veče H. G. Z. dne **19. I. 1923.** Fauré: Sonata A-dur (op. 13). Kod klavira Antonija Geiger-Eichhorn.

IV. Matineja H. G. Z. dne **4. III. 1928.** Vivaldi: Koncert G-dur uz pratnju gud. orkestra i orgulja (Franjo Dugan).

V. koncert H. G. Z. dne **4. IV. 1928.** Schönova svira violinu solo u serenadi Josefa Suka (op. 6) za gud. orkestar.

VI. Na koncertu H. G. Z. dne **19. XI. 1928.** u spomen stogodišnjice smrti skladatelja Franza Schuberta svirala je njegove skladbe: Rondo i Konzertstück.

VII. Koncert H. G. Z. dne **17. IV. 1931.**: Ivan Mane Jarnović: X. violinski koncert uz pratnju orkestra državne muzičke akademije.[68]

VIII. Samostalni koncert u velikoj dvorani H. G. Z. dne **18. II. 1940.** sa pianisticom Melitom Lorković. Raspored: Bach: Sonata E-dur br. 3.; Boccherini: Sonata Hes-dur; Bruno Bjelinski: Sonatina i G. Fauré: Sonata A-dur.

IX. Na koncertu H. G. Z. dne **12. XI. 1940.** svira Schönova kod prve izvedbe sonatu D-mol (op. 16) Petra Dumičića (kod klavira autor).

Schönova svira na zagrebačkoj i beogradskoj radio stanici kompozicije svih epoha, a naročitu pažnju posvećuje domaćim autorima te izvađa skladbe Iarnovića, Krežme, Josefovića, Lhotke, Odaka, Ružića, Kunca i dr.

---

[67] Vidi: M. Majer: »Jubileums koncert Z. Baloković« (Morgenblatt 1938. br. 68 od 20. III.)

[68] Vidi: dr. A. Goglia: »Hrvatski glazbeni zavod u deceniju 1927.—1937.«. »Sv. Cecilija« 1937. Posebni otisak (str. 12 i slj.).

Već kao učenica bavila se Schönova i komornom muzikom te na učeničkoj produkciji dne 4. VI. 1916. svira violinu u Brahms-ovom klavirnom triu H-dur (op. 8), a u produkcijama dne 25. V. 1917. i 27. V. 1918. u gud. kvartetima Haydna i Boecherini-a prvu violinu. Na koncertu H. G. Z. 26. I. 1923. sudjeluje kao I. violina kod izvedbe Schumannova klavirnog kvinteta Es-dur (op. 44).

Milan Graf rodio se god. 1892. u Koprivnici. Početnu poduku o glazbi dobio je od učitelja, hrv. skladatelja i organiste Tome Šestaka, te već rano nastupio javno u Koprivnici.

Srednju školu polazio je u Zagrebu uz to učio violinu kod učitelja Dragutina Mareka i bio članom i koncertnim meštrom đačkog orkestra, kojim je upravljao prof. dr. Artur Schneider.[69]

Na koncertu tog orkestra u dvorani bivšeg hrv. Sokola god. 1909. svirao je Graf uz pratnju klavira skladbe od Wieniawskog i Čajkovskoga.

Nakon mature polazi u Beč na sveučilišne nauke a uz to uči violinu na muzičkoj akademiji, gdje su mu bili učitelji Hugo von Steiner, Julius Swetka i Arnold Rosé.

God. 1918. imenovan je Graf za učitelja violine u glazbenoj učioni H. G. Z.; od god. 1920. bio je učiteljem državne muzičke akademije, a u junu 1940. imenovan je profesorom srednje glazbene škole akademije glazbe i kaz. umjetnosti.

God. 1918. bio je Graf jedan od osnivača Zagrebačkog kvarteta (sada Segedi, Graf, Arany i Fabbri), koji i danas uspješno djeluje ne samo u domovini već i u inozemstvu.[70]

Osim toga bio je Graf do god. 1939. tajnik zagrebačke filharmonije, a surađuje kao muzički referent u zagreb. dnevnicima »Novosti« i »Morgenblatt« a bio je i dopisnik u stranim novinama,

U mlađim godinama skladao je. Njegova Revêrie za violinu i klavir izvedena je javno.

Miroslav Šlik rodio se u Zagrebu god. 1898., gdje je svršio srednju školu, a uz to je polazio glazbenu učionu H. G. Z. počam od 1907. Nakon položene mature posvema se posvetio glazbi i dalje polazio tu učionu do 1918. Violinu učio kod profesora Humla a kompoziciju kod prof. Lhotke i Dugana, a kasnije u Engleskoj kod kompositora Josepha Holbrooke-a.

Kao đak svira violin solo u ovim javnim učeničkim produkcijama: dne 31. I. 1911.: Mozart: Koncert D uz pratnju orkestra; dne 31. I. 1912.: Bruch: koncert G-mol (op. 26); dne 31. I. 1913.: Beethoven: Romanca G-dur (op. 40) i Paganini: Ples vještica; dne 3. II. 1914.: Paganini: Palpiti; dne 23. V. 1914.: Wagner: Albumblatt i Paganini: Campanella i dne 1. II. 1917.: Sarasate: Bizet-Carmen fantazija.

Nu kao đak svira i na koncertima. Tako na koncertu, koji je dne 18. XII. 1915. priredio odbor zagr. gospoja za ratnu pripomoć i na kojem je sudjelovala pjevačica Anka Horvat svirao je uz pratnju klavira (prof. Ernst Krauth) ove skladbe: Beethoven: Romanca G-dur; Laub: Polonaise; Chopin: Nocturno Des-dur; Wieniawski: Valse capriccio i Fibich: Poême. Na koncertu, koji je Šlik priredio u velikoj dvorani H. G. Z. sa pianistom zagrepčaninom Ant. Gnezda dne 22. II. 1918. izveo je: Saint-Saëns: Koncert H-mol; Bach: Ciaconna; Dvořak-Kreisler: Slavenski ples G-dur i E-mol; Paganini: God save the King i druge manje skladbe. Napokon na koncertu sa istim pianistom dne 13. XI. 1918. u korist »Narod. Vijeća« izvađa ove skladbe: Wieniawski: Koncert D-mol (op. 22); Lalo: Symphonie espagnole; Paganini: Campanella i druge manje skladbe.

Koncem god. 1918. pravi Šlik sa pianistom Hermanom Grussom profesorom glazbene učione H. G. Z. a god. 1919. sa pianistom Hugom Mihalovićem umjetničke turneje po Jugoslaviji i svirao u Beogradu, Sisku, Brodu, Požegi, Iloku, Vukovaru i dr. Na ovim priredbama svirao je Šlik kompozicije Tartinia, Sarasatea, Vieuxtempsa, Paganinia, Dvořaka i dr.

---

[69] Vidi: B. Širola: »Pregled povijesti...«, str. 295 i dr. Goglia: »Orkestral. glazba u Zagrebu« str. 68.

[70] Vidi: dr. A. Goglia: »Zagrebački kvartet«. Sv. Cecilija« g. 1934. str. 1. i slj.

Ispit zrelosti položio je Šlik dne **22. IX. 1919.** te na istom izveo: Wieniawski: koncert Fis-mol (op. 14). Nu i nakon svršenih nauka Šlik nastavio je studijem violine kod znamenitih majstora O. Ševčika, Cesara Thomsona i Carla Flescha.[71]

God **1919.** priređuje Šlik sa pianistom H. Grussom dva koncerta u velikoj dvorani H. G. Z. i to:

Dne **4. I.** u korist dalmatinske siročadi sa rasporedom: Vieuxtemps: Koncert D-mol; Corelli: Folia; Chopin: Berceuse, Etude As-dur, Valse brillante As-dur; Milan Graf: Rêverie i Suk: Humoreska.

Dne **12. XII.** sa rasporedom: Tartini: Trille du diable; Wieniawski: Koncert Fis-mol; Petar Stojanović: Souvenir; Dvořak: Romantična skladba br. 2 i Suk-Ondriček: Humoreska, Capricietto i Idylka.

God. **1920.** svira Šlik na dvima koncertima u Pragu i to dne 11. V. sa češkom filharmonijom pod ravnanjem Viteslava Čelanskoga Beethovenov koncert D-dur (op. 61) i dne 23. V. na samostalnom koncertu sa pianistom Leom Schwarzom u Smetaninovoj dvorani ove skladbe:

Tartini: Trille du diable; Vieuxtemps: koncert D-mol i Suk: Un poeo triste i burleska.

Iz Češke pošao je u julu 1920. u Englesku, gdje se stalno nastanio i boravio do g. 1931. kao nastavnik za violinu u muzičkoj školi u Southhamptonu, a kasnije do g. 1935. u Londonu, odkuda je pravio umjetničke turneje po Engleskoj.

Šlik je na svojim koncertima u inozemstvu svirao i skladbe hrvatskih skladatelja. Na koncertu u Southhamptonu dne **30. V. 1930.** izvađa Lhotkine »Dvije hrvatske rapsodije« i na onom dne **1. II. 1931.** Matzove »Hrvat. božićne pjesme«.

On je opetovano nastupao u mnogim školama i Collegima među ostalima: Winchester, Oxford, Wellington, Bradfield, Romsey, Ripon, Harrogate, Reading, Chelsea-College (London) i London-University.

Engleske novine su u velike uvjek hvalile Šlikove odlične violinske kvalitete. Tako primjerice »Musical News & Herald« (1. XII. 1923.) piše: »Interesantna serija violinskih koncerata u Londonu izvedena je po M. Šliku. Na svojem zaključnom koncertu svirao je Sukovu fantaziju (op. 24), pa je ovom skladbom imao velik uspjeh. Svojom majstorskom izvedbom osvojio je opetovano publiku; njegov cantabile odlikuje se plemenitom kvalitetom, a njegovi rubati uvijek su na mjestu.«

List »Herts Advertiser« (1. IV. 1927.) referira: »Pod ravnanjem znamenitog kompositora Josepha Holbrooke-a izveo je Šlik majstorski uz pratnju London symphonie orkestra Holbrooke-ov violinski koncert. Vanredno teške pasaže svladao je apsolutnom lahkoćom majstora.«

God. **1935.** vraća se Šlik stalno u Zagreb te se sada naročito bavi kompozicijom.

Dne **3. X. 1935.** priredio je u velikoj dvorani H. G. Z. samostalni koncert sa pianistom Miroslavom Spillerom sa ovim programom: Corelli-Thomson: La folia; Saint-Saëns: koncert H-mol; Bach: Ciaconna; Stravinski-Dušin: Danse russe i dr.

Šlikove skladbe:

1. Gudački kvartet br. 1 (1924.)5; 2. Capriccio negre za klavir (1930.); 3. Pastorale za violinu i klavir (1930.) (Vidi Sv. Cecilija 1931. str. 219. — Naklada Legnick & Comp. London); 4. Obradba narodnih melodija. Dueti za dvije violine (1936. Izdanje Carl Haslinger, Wien; R. & W. Lienau, Berlin i Sklad. (Vidi Sv. Cecilija 1936. str. 96.); 5. Primorski ples za violinu i klavir (1937. C. Haslinger Wien); 6. Morlakischer Tanz za orkestar (1937. C. Haslinger, Wien i R. & W. Lienau, Berlin); 7. Improvizacija i Fughetta. za solo violinu (1936.); 8. Stavak za gud. kvartet (1938.); 9. Divertimento za dvije violine i klavir (1938. Ocjena u Sv. Ceciliji 1938. str. 93); 10. Međumurska suita za veliki orkestar u četiri stavka: Allegro molto, Andante cantabile, Scherzo i Allegro vivace (1938.). Prva izvedba po zagreb. filharmoniji pod ravnanjem

[71] Vidi: Sv. Cecilija 1934. str. 88.

K. Baranovića na društvenom koncertu H. G. Z. dne 5. II. 1940.;[72] 11. Elegia i capriccio za violončelo i klavir (1939.); 12. Kolo za orkestar (1940.); 13. Dječji zborovi uz pratnju orkestra (1939.); 14. Četiri skladbe za violinu i klavir: Uspavanka, Guslarska, Kolo i Igra. (Izdanje zadruge Sklad. 1937. Vidi Sv. Cecilija 1937. str. 27).

Šlik sa Zlatkom Grgoševićem i Zlatkom Špoljarom počeli su god. 1938. izdavati dječje pjesmarice pod naslovom »Narodni život u popijevci« (Vidi Sv. Cecilija 1938. str. 24).

Većina tih skladba izvedeno je. Dne 27. III. 1933. priređeno u zagr. Radiju kompozicijono veče Šlikovih skladba. (Vidi Sv. Cecilija 1933. str. 71.).

Vladimir Kolić, rodio se u Zagrebu g. 1899. Polazio je glazbenu učionu H. G. Z. gdje su mu bili učitelji violine profesori Huml i Ružić. Iza svršenih studija u Zagrebu, pošao je u Prag, gdje se usavršavao kod prof. Maraka.

Kao učenik svirao je kao solista na javnim učeničkim produkcijama: dne 31. I. 1913.: Simon: Berceuse i Jenkinson: Ples vila; dne **20. V. 1916.:** Godard: Concerto romantico i dne **14. III. 1918.:** Bruch: Koncert G-mol (op. 26). Sada stalno boravi u Americi.

Prije svog odlaska u London priredio je u Zagrebu koncert u Musik-hallu dne **24. IV. 1923.** s ovim rasporedom:

Tartini-Kreisler: Le trille du diable; Bach: Ciaconna (solo); Chopin: Nocturno (op. 72 br. 1); Smetana: Polka Fis-dur; Suk: V roztouženi; Dvořak-Kreisler: Slovanske tance E-mol; Dvořak: Mazurka i Wieniawski: Polonaise D-dur (op. 4).

U Kolićevom djelovanju opetovano je referirao muzički list »Sv. Cecilija«. Tako u br. 2 god. 1924. piše, da je Kolić svirao velikim uspjehom u Austriji, Italiji i Švicarskoj, a kad je prvi put nastupio u Londonu, odmah je bio angažiran za turneju od dvadeset i pet koncerata.

Nadalje nalazimo u br. 3. god. 1925. spomenutog lista članak pod naslovom »Uspjeh V. Kolića u New-Yorku«, u kojem se među inima navađa »Prvi nastup Kolića u New-Yorku pozdravila je kritika vrlo simpatično. Uvaženi časopis »The New-York Herald Tribuna« od 28. II. 1925. piše, da se Kolić pretstavio dne **27. II. 1925.** u Carnegie Hallu prvi put američkoj publici i učinio utisak neobičnog talenta. Prva točka programa bila je Tartinieva: Sonata le trille du diable, zatim je sam svirao **Bach:** Adagio i fuga, napokon Mozartov: koncert D-dur.

Ladislav Skatula-Miranov rodio se u Holubkovu u Češkoj god. 1900. Otac Ladislav bio je glazbenik i violinista, te je mnogo godina bio član zagrebačkog opernog orkestra i zagrebačke filharmonije.[73]

Miranov polazio je Konservatorij H. G. Z. od g. 1911. do 1920. Kao glavni predmet učio je violinu ponajprije kod direktora Ružića a svršio je majstorsku školu kod prof. Humla.

Već kao đak nastupao na javnim učeničkim produkcijama i to:

Dne **30. I. 1916.** svira Zarzicky: Mazurka; dne **13. V. 1917.:** Vieuxtemps: Balada i polonaise; dne **13. XII. 1918.:** Wieniawski: Faust-Fantazija (op. 20); a dne **20. III. 1919.:** Bach: Ciaconna.

Ispit zrelosti položio je god. 1920., a na istom izveo: Wieniawski: Polonaise D-dur (op. 4) a na javnoj učeničkoj produkciji, koja je iza toga slijedila dne **26. VI. 1920.:** Dvořak: Koncert A-mol (op. 53).[74]

Miranov polazio je i tečaj za komornu muziku, pa je također sudjelovao u školskim izvedbama te vrsti muzike. Tako je sudjelovao na javnoj učeničkoj produkciji dne **28. VI. 1919.,** na kojoj je svirao prvu violinu u klavirskom kvintetu C. Francka. Svakako mu je ta izobrazba dobro došla, jer se je kasnije ispolio kao prokušani komorno-muzički glazbenik.

---

72 Vrlo povoljne ocjene ove skladbe: Večer (6/II); Obzor (8/II); Novosti (7/II); Zagr. list (7/II); Jutarnji list (7/II); Hrvatski narod (9/II); Morgenblatt (7/II).

73 Vidi: Sv. Cecilija 1939. (str. 51).

74 Vidi: dr. A. Goglia: »Hrvatski glazbeni zavod u Zagrebu« (str. 111).

Već kao đak nastupa na javnim produkcijama u Zagrebu i pokrajini. Tako na koncertu u Karlovcu dne **7. VI. 1919.** izvađa: Čajkovskij: Canzonetta i Wieniawski: Faust fantazija.

Kritike domaćih časopisa jednodušno prikazuju Miranova kao izvrsnog učenika prof. Humla, koji svladava sve tehničke teškoće svog instrumenta.

G. 1922. pravi Miranov sa pianistom Hugom Mihalovićem umjetničku turneju te priređuje na Sušaku dva koncerta (2. V. i 5. VI. potonji sa šibeničkom filharmonijom). Na tim priredbama svira među inima ove skladbe: Grieg: Sonata G-mol za violinu i klavir; Čajkovskij: Koncert D-dur (op. 35); Wieniawski: Faust fantazija i Dobronić: Divertimento.

Vrativ se u Zagreb svira sa spomenutim pianistom na jutarnjem koncertu H. G. Z. dne **30. V. 1922.**: Dobronić: Divertimento: a) Jadikovka i b) U uzbuđenosti; Čajkovskij: Canzonetta i dr.

Na intimnoj muzičkoj večeri H. G. Z. dne **9. III. 1923.** nastupa s ovim komadima: Vivaldi: Sonata di Camera i F. M. Veracini: Sonata.

U zadnje vrijeme nastupa sa priznatom pianisticom Margitom Matz, te izvađaju klasične kompozicije za violu i clavicembalo. Tako na koncertu dne **15. III. 1940.** izveli su: Thomas A. Arne: Sonata: Domenico Scarlatti: Tri sonate (F-dur, Es-dur i G-dur) i Nepoznat autor XVIII. stoljeća: Sonata A-mol.

Oba umjetnika također nastupaju u zagreb. Radiju. U mjesecu julu 1940. izveli su novu skladbu B. Širole: Sonata za violu i clavicembalo.

Najveće djelovanje Miranova je u komornoj muzici. Već kao đak svira violu u zagreb. kvartetu, kada je njegov učitelj Huml svirao I. violinu. God. **1923.** član je gud. kvarteta Miranov-Žepić,[75] a od g. 1926. do 1936. svirao je I. violinu u zagreb. kvartetu.[76] Sada je član gudač. kvarteta »Sklad« (Pinkava, Szenci, Miranov i Matz).

Miranov obnašao je službu učitelja violine u drž. muzičkoj akademiji u Zagrebu, a u junu 1940. imenovan je profesorom srednje škole nove osnovane akademije glazbe i kazališne umjetnosti u Zagrebu.

Nakon što je Miranov istupio iz zagr. kvarteta, posvetio se uz svoj pedagoški rad redakciji violinskih djela naše muz. literature a ponajpače prerano umrlog Krežme. Tako je do sada obradio njegov Scherzino, a radi na njegovom gud. kvartetu. Dalje udesio Zajčevu »Rapsodiju« za violinu i klavir, napokon kritički obradio Duet za dvije violine od Ivana Mane Jarnovića, koji je izašao u izdanjima H. G. Z.[77] Ovo djelo može poslužiti koncertnoj i pedagoškoj svrsi.

Sa Zlatkom Špoljarom skladao je »Narodne melodije« za dvije violine, koja je skladba uzeta u naučnu osnovu muz. akademije. (Naklada »Škola i dom«, Zagreb 1932.). Sada radi na »Školi za violinu«. U toj radnji primjenjuje narodne melodije, sakupljene od Kuhača i Žganca.

Za violinu uz pratnju klavira skladao je Miranov za djecu uspavanku »Nina-Nana« i »Bumbar«. To su lagane i melodijozne kompozicije bez velikih pretenzija. Izvedena su na koncertu »Dječjeg carstva« u hrv. kazalištu (Frankopanska ul.) dne **7. III. 1938.** te na muzičkoj produkciji glazbenog studija Matz u velikoj dvorani H. G. Z. dne **28. V. 1939.**[78]

Milan Žepić dr., rodio se u Zagrebu g. 1900. Gimnazijske nauke svršio u Zagrebu i Gracu. Uz svoj redoviti studij polazio je glazbeni konservatorij H. G. Z. kao izvanredni učenik od g. 1913. do 1921. te violinu kao glavni predmet učio kod prof. Humla.

Kao učenik nastupa kao solista i svira na ovim javnim učeničkim produkcijama: dne **20. III. 1919.**: Vieuxtemps: Koncert I. E-dur a dne **11. V. 1920.**: Pugnani-Kreisler: Preludij i Allegro. Osim toga nastupao je i na raznim đačkim muzikalnim priredbama.

---

[75] Vidi: dr. A. Goglia: Komorna muzika u Zagrebu« (str. 17 i slj.).

[76] Vidi: dr. A. Goglia: »Zagrebački kvartet povodom 15-godišnjeg obstanka« (str. 4).

[77] Vidi: Sv. Cecilija 1940. (str. 26 i 61).

[78] Vidi: Sv. Cecilija 1938. (str. 156).

Kao liječnik u Šibeniku sudjelovao je na velikom simfoničkom koncertu, što ga je priredilo Filharmoničko društvo u Šibeniku, dne **25. IV. 1927.** a prigodom stogodišnjeg pomena Beethovenovog i svira uz pratnju orkestra svečareve Romance F-dur (op. 50) i G-dur (op. 40).

Nu glavno je njegovo djelovanje u komor. muzici, u kojoj svira violu. Kao violista nastupa u komornim večerima konservatorija H. G. Z. tako u onoj dne **27. IV. 1918.**, na kojoj je izveden Haydnov gud. kvartet (op. 74 br. 3) i Saint Saënov klavirni kvintet A-dur (op. 14) i na onoj dne **28. VI. 1919.** na kojoj je izveden klavirni kvintet C. Francka E-mol. U to vrijeme sudjeluje Žepić kod dobrotvornih muzičkih priredbi, na kojima se izvodila komorna muzika.[77]

Od g. 1923. do 1925. član je gud. kvarteta Miranov-Žepić (Ladislav Miranov, Rudolf Dorfer, M. Žepić i Stanko Žepić). Prvi nastup te ustanove bio je u intimnoj večeri H. G. Z. dne **8. X. 1923.** sa izvedbom skladba Franza Schuberta (II. violončelo Rudolf Matz). Ovaj kvartet i dalje je sudjelovao u priredbama H. G. Z. te izvodio skladbe komorne muzike ruskih, francuskih i engl. kompozitora.[80]

O tom kvartetu vrlo su povoljno pisali zagrebački dnevnici. Tako »Jutarnji list« (27. V. 1924.) referira: »Kvartet je s puno ljubavi i razumijevanja proučio skladbe i izvodio ih lijepo. Ovo mlado udruženje pokazalo je već u prvoj sezoni svog javnog nastupanja toliki napredak, da s pouzdanjem očekujemo dalnji njihov razvitak«. »Zagreber Tagblatt« (24. V. 1924.) pak izvješćuje o izvedbi ruskih skladatelja na koncertu dne 23. V. 1924. te među ostalima navađa: »Najbolji u kvartetu su braća Žepić a naročito violista«.

Vrativ se Žepić iz Šibenika u Zagreb sudjelovao je kao violista u raznim priredbama, a naročito na društvenom koncertu H. G. Z. dne **16. V. 1938.**, na kojem su izvedene skladbe: Brahms: klavirni kvartet C-mol (op. 60); Ivo Maček: klavirni trio H-mol i Josef Jongen: klavirni kvartet Es-dur (op. 23) te na koncertu H. G. Z. dne **15. IV. 1940.**, na kojem je nastupio gud. kvartet »Sklad« i među inima svirao Dvořakov gud. kvintet (op. 97).

Žepić je bio član bivšeg društvenog orkestra H. G. Z. te zadnjih dviju godina je bio koncertni meštar a sada je član zagreb. komornog orkestra.

Renata Schönstein, rođena u Zagrebu **g. 1905.** Otac njezin odvjetnik dr. Alfred S. bio je poznata ličnost u zagreb. muzičkim krugovima, gojio je mnogo komornu muziku te bio član ravnateljstva H. G. Z.

Renata polazila je državnu muz. akademiju te položila diplomski ispit u školskoj godini 1930.—1931.

Kao đak izvela je na javnoj učeničkoj produkciji dne **23. VI. 1923.**: Schubert-Elman: Uspavanka i Spies: Ples vila.

Više godina bila je član gud. kvarteta »Sklad« u kojem je svirala prvu violinu.

Schönsteinova posvetila se pedagoškom zvanju te je podučavala u Zagrebu, u privatnoj muzičkoj školi Lisinski, a počam od g. 1936. u novo osnovanoj glazbenoj školi u Varaždinu, kojoj je ona bila jedna od osnivača. U toj školi organizirala je god. 1939. »Dječje glazbeno zabavište«, s kojim je polučivala vanredan uspjeh.[81]

God. 1940. imenovana je nastavnicom glazbe u III. realnoj gimnaziji u Zagrebu a uz to podučava i privatno.

Ivana Fišer, rođena u Zagrebu, g. 1905., gdje je polazila I. žensku realnu gimnaziju a kasnije drž. muz. akademiju od g. 1927.—32. Učitelji su joj bili: za violinu prof. Huml, za kompoziciju i instrumentaciju Bersa, a za harmoniju i dirigiranje Lhotka za kontrapunkt i analizu Dugan, za povijest glazbe Štražnicki, a za klavir E. Maršić.

———

[79] Vidi: dr. A. Goglia: »Komorna muzika u Zagrebu« (str. 17 i slj.).

[80] Vidi: dr. A. Goglia: »Hrvatski glazbeni zavod« (str. 115—119).

[81] Vidi: »Novosti« (23. VII. 1940.): »R. Schönstein o glazbenom radu s najmanjom djecom«.

Dalnje dirigentske studije nastavila je u Salzburgu, gdje je svršila dirigentski tečaj kod direktora bečke opere Clemensa Krausa.

Kao dirigent nastupala je kod nas i u inozemstvu, nu kao violinistica ne nastupa javno.

Dirigirala je ove orkestre: Orkestar muz. akademije u Zagrebu, zagreb. filharmonije, osječke filharmonije, mozarteuma u Salzburgu i operne priredbe u zagreb. Kazalištu. Sada dirigira novo osnovani ženski komorni orkestar Crvenog križa u Zagrebu.

Kao violinistica sudjelovala je dugi niz godina u orkestru drž. muz. akademije te u društvenom orkestru H. G. Z.

Piše i muzičke referate u domaćim i stranim časopisima.

Ljerko Spiller,[82] rodio se u Crikvenici god. 1908. Svršivši šest razreda realne gimnazije posveti se sasma glazbi te izabra za glavni instrumenat violinu. Polazio je ponajprije konservatorij H. G. Z. a zatim muzičku akademiju u Zagrebu. Učiteljem violine bio mu je Huml, a teoretske predmete učio je kod prof. Slogara, Lhotke, Dobronića i Dugana, a komornu muziku kod prof. Fabbri-a.

Već kao đak nastupa Spiller na javnim učeničkim produkcijama muz. akademije.

Dne **27. V. 1922.**: Vieuxtemps: Fantaisie caprice; dne **23. VI. 1923.**: Beethoven: Romanca F-dur (op. 50); Tartini-Kreisler: Varijacije na temu Corelli-a i Pugnani-Kreisler: Praeludium-Allegro; dne **23. VI. 1926.**: Mozart: Koncert A-dur; Bach: Andante C-dur, fuga G-mol i Preludij E-dur; Kreisler: La gitana; Chopin-Hubermann: Valčik i Bazzini: La ronde des Lutins.

God. 1927. svršio je muzičku akademiju i položio diplomski ispit s odličnim uspjehom. Za taj ispit izvađa na javnoj učeničkoj produkciji: Beethoven: Violinski koncert D-dur (op. 61); Bach: Ciaconna i Tartini: Le trille du Diable.

Nakon svršenih nauka priređuje Spiller g. 1928. dva samostalna koncerta u velikoj dvorani H. G. Z. sa pianistom Petrom Dumičićem.

I. Dne **13. IV.** sa rasporedom: Čajkovskij: Violinski koncert D-dur (op. 35); Bach: Partita E-dur; Chausson: Poême (op. 40); Saint-Saëns: Rondo capriccioso (op. 28) i Paganini-Szymanowsky: Trois caprices (op. 20, 21 i 24).

II. Dne **16. VI.** sa rasporedom: Mozart: Sonata B-dur; Mendelssohn: Koncert E-mol (op. 64); Bach: Andante i fuga G-mol; Paganini: Koncert D-dur; Chopin-Wilhelmj: Nocturno (op. 27.) i Wieniawski: Tarantella (op. 16).

Iste godine pravi Spiller jugoslavensku umjetničku turneju a koncertira i u Beču. Naredne godine opet koncertira u Beču, Berlinu i Leipzigu. Pratio ga je brat pianista Miroslav.

God. 1929. dobi Spiller stipendij francuske vlade te polazi u Pariz u Ecole Normale de Musique, gdje uči violinu kod Jaquesa Thibaut-a i Georgesa Enescu-a a komornu muziku kod Dirane Alexanina, Alfreda Cortota i Gastona Pouleta; istodobno postaje članom komornog orkestra Cortota.

God. 1930. položio je Spiller ispit »Licence de Concert«. Taj ispit ga je osposobio da zadobije mjesto profesora u spomenutoj Ecole normale de Musique, koje je mjesto vršio do god. 1935.

U Parizu je Spiller propagirao našu domaću muziku te na koncertima izvađa naše skladbe, te je član osnivač jugoslav. muz. društva »Jadran«. To društvo osnovalo je svoj gudački kvartet, u kojem je Spiller svirao I. violinu. Ovo udruženje izvelo je više naših gud. kvarteta.

U umjetničkoj turneji g. **1930.** koncertira u Beču, Budimpešti, Leipzigu, Münchenu, Berlinu, Hamburgu, Kopenhagenu i Haagu. Muzikalne kritike ocjenjuju ga najpovoljnije kao violinskog virtuoza i zrelog muzičara. God. **1931.** svira u Le Havre, Genève i Baselu a god. **1932.** u Strassburgu, Nizzi, Nancy-u i Parizu.

———

[82] Vidi: dr Antun Goglia: »Violonista Spiller«. (»Sv. Cecilija« 1939 str. 43 i posebni otisak)

U to vrijeme Spiller često nastupa u Zagrebu. Tako svira u dva koncerta zagr. filharmonije.

I. Dne **16. II. 1930.**: Čajkovskij: Koncert i Lalo: Symphonie espagnole;
II. Dne **7. X. 1932.**: Mendelssohn: Violinski koncert.[83]

Spiller je sa svojim bratom Miroslavom nastupio u trim priredbama komorne muzike, koje priređuje H. G. Z.

I. Dne **26. II. 1930.**: Händel: Sonata D-dur; L. M. Leclair: Sonata (Le tombeau); Bach: II. koncert E-dur i Mozart: koncert Es-dur.

II. Dne **17. III. 1931.**: P. Hindemith: Sonata D-mol (op. 11, br. 2); Debussy: Sonata; Ernest Bloch: Banal i Papandopulo: Suita (op. 12).[84]

III. Dne **22. III. 1932.**: Slavenski: Slavenska sonata (op. 5); Brahms: Sonata G-dur (op. 78); Ravel: Sonata i Ioaquin Nin: Španjolska suita u četiri stavka.

Naši mladi muzičari priredili su dne **10. IV. 1931.** »veče starih majstora«. Raspored uz pratnju komornog orkestra izveo Spiller: Vivaldi-Kreisler: Koncert C-dur; Bach: Koncert E-dur; Boccherini-Dushkin: Koncert D-dur i Vitali Respighi: Ciaconna (violin solo).

Na večeri zagreb. madrigalista dne 2. X. 1934. svira sa pianistom Evgenijem Vaulinom ove skladbe: Beethoven: Sonata G-dur; Bach: Ciaconna; C. Franck: Sonata A-dur; Dugan: Sonata G-mol; Paganini: Sonatina E-mol i Saint-Saëns: Introduction et Rondo capriccioso (op. 28).

God. 1935. napušta Spiller Pariz pa se uputi u Argentinu, gdje je u Buenos-Aires angažiran kao koncertni meštar simf. orkestra, koji djeluje u Radio El Mundo. God. 1936. osnuje Studij za violinu;god. 1937. postaje Spiller šefom muzičkog odijeljenja Escuela Raumsolica deLogosofia. u filiali Buenos-Aires. Uz to nastupa često kao solista u raznim muzičkim priredbama.

Ivan Pinkava, rodio se u Šopronu god. 1912. Polazio je državnu muzičku akademiju u Zagrebu, gdje mu je bio učiteljem violine Huml.

Za vrijeme nauka svirao je violinske sole na javnim učeničkim produkcijama.

Na produkciji dne **17. VI. 1929.** svira Vieuxtemps: koncert E-dur (op. 10); na onoj dne **7. VI. 1930.** Vieuxtemps: koncert H-dur (op. 31) napokon na produkciji dne **2. VI. 1932.** izvađa Mendelssohn: Koncert.

Diplomski ispit položio je Pinkava god. 1934. pa je tim povodom svirao na javnoj učeničkoj produkciji dne **22. VI. 1934.** ove skladbe:

Händel: Sonata D-dur (kod klavira Miroslav Spiller); Mozart: koncert Es-dur; Saint-Saëns: Havanaise; Sarasate: Ciganski napjevi; Schubert-Wilhelmj: Ave Maria; Paganini-Přihoda: Sonatina i Manin: Le coucou de Claude Daquin.

Pinkava je član gud. kvarteta »Sklad« (Pinkava, Szenci, Miranov, Matz), koji kvartet nastupa u Zagrebu i u provinciji zatim je drugi koncertni meštar zagreb. filharmonije a mnogo svira i u zagrebačkom radiju.

Pinkava je također član zagrebačkog komornog orkestra, pa je na koncertu tog udruženja u velikoj dvorani H. G. Z. dne **31. V. 1939.** svirao Mozartov violinski koncert br. 4. D-dur (Köch. br. 218) uz pratnju orkestra.

Godine 1930.—1931. priredio je Dragan Plamenac šest večeri historičke muzike u velikoj dvorani H. G. Z. Na I. večeri (komorna muzika baroka u Njemačkoj) dne 12. XI. 1930. svirao je Pinkava: Heinr. Ign. Fr. Biber (1644.—1704.): Dva misterija za violinu i klavir (Plamenac) iz djela »15 misterija iz života Hrista i Marije«.

Sa Aleksandrom Szegedi-em na IV. večeri (komorna muzika u Italiji i Francuskoj dne 6. II. 1931.: Arcangelo Corelli: Sonata da chiesa a tre H-mol (op. 3 br. 4); Antonio Caldara: Sonata a tre broj 4. B-dur te G. B. Pergolesi: Sonata a tre B-dur br. 2., sve skladbe za dvije violine i basso continuo.

---

[83] Vidi: dr. A. Goglia: »Orkestralna muzika u Zagrebu« str. 64.
[84] Vidi: dr. A. Goglia: »Hrvatski glazbeni zavod u deceniju 1927.—1937.« str. 17.

U studenom 1940. imenovan je Pinkava učiteljem srednje glazbene učione Akademije glazbe i kazališne umjetnosti.

Antun Ganoczi. Rodio se u Kutjevu god. 1908. Polazio je državnu muzičku akademiju, gdje mu je glavni predmet bila violina. Učitelj mu je bio Huml.

Kao đak nastupao je u javnim učeničkim produkcijama. Tako na onoj dne 14. X. 1929. svirao je Bruchov violinski koncert G-mol (op. 26) a na onoj dne 7. VI. 1930. Wieniawskiev II. koncert (op. 22).

U godini 1931. položio je Ganoczi diplomski ispit pa je kao abiturijent nastupio samostalno na javnoj učeničkoj produkciji dne 4. VI. 1931. ovim rasporedom:

Mozart: Koncert A-dur; Tartini: Le trille du diable; Čajkovskij: Koncert D-dur (op. 35) i Paganini-Szymanovsky: Trois caprices de Paganini op. 40).

Već kao đak bio je član zagrebačke filharmonije a od god. 1932. angažiran je u opernom orkestru hrv. nar. kazališta.

Kao solista ne nastupa u javnim priredbama, dočim često nastupa na zagrebačkom radiju. Na društvenom koncertu hrv. glazb. zavoda od 25. IV. 1939. svirao je sa pianisticom Mašom Majer treću Beethovenovu sonatu C-mol (op. 30 br. 2). Ganoczi je violinista u zagrebačkom komornom triju (Milan Majer, Ganoczi i Miroslav Crlenjak), koji godimice svira u društvenim koncertima hrv. glazb. zavoda i na zagrebačkom radiju.[85]

Aleksandar Szegedi, rođen je g. 1912. u Subotici. Polazio je drž. muz. akademiju. Posvetio se violini te je temeljitu spremu dobio od prof. Humla.

Na učeničkoj produkciji dne **7. VI. 1930.** izveo je Bruchov: Violinski koncert G-mol (op. 26), koju je skladbu izveo i na matineji, koju je priredilo pjevačko društvo namještenika grad. vodovoda dne **15. IV. 1934.** u velikoj dvorani H. G. Z.

Diplomski ispit položio je u školskoj godini 1935.—1936. pa je tim povodom izveo ovaj cijeli program na javnoj učeničkoj produkciji dne **20. VI. 1936.:**

Händel: Sonata E-dur, (kod klavira M. Spiller); Mozart: Koncert G-dur; Bruch: Škotska fantazija; Ravel: Tzigane i Rapsodie de concert.

Godine 1938. stupio je kao I. violina u Zagreb. kvartet te sada radi neumorno u toj ustanovi. On je prvi koncertni meštar zagrebačke filharmonije i mnogo svira kao solista u zagrebačkom radiju.

Kod violinista Pinkave spomenuo sam večeri historičke muzike, koje je priredio Dragan Plamenac. Na večeri dne **12. XI. 1930.** svirao je Szegedi u skladbi: I. S. Bach: Das musikalische Opfer (1747) za flautu (Franjo Hušman), violinu i klavir (Plamenac) a na onoj dne **6. II. 1931.** kod Pinkave spomenute skladbe.

Petar Toškov, rođen god. 1920. u Petrovgradu. Polazio je državnu muzičku akademiju, gdje mu je bio glavni predmet violina, a učitelj prof. Huml.

Već kao đak nastupa na javnim produkcijama akademije i to:

Dne **16. IV. 1935.** svira: Beriot: VII. koncert; Fiocco: Allegro; Martini-Kreisler: Andantino i Schubert: Pčela.

Dne **18. IV. 1936.** izvađa: Mozart: IV. koncert.

Dne **16. IV. 1937.** ispunjava cio ovaj raspored: Händel: VI. Sonata E-dur; Beethoven: Romanca F-dur; Paganini-Kreisler: Preludij i Wieniawski: Souvenir de Moscou (op. 16).

Dne **3. VI. 1938.** opet svira cio raspored: F. W. Rust: Sonata br. 1; Wieniawski: II. koncert D-mol (op. 22); D. Milhaud: Le printemps; Lhotka: Serenada; Hubay: Hullamzó—Balaton (Scènes de ma Czarda br. 5); R. Wagner: Romanca iz I. Albumblatta; Wieniawski: Polonaise br. 2 A-dur (op. 21) i Scherzo te Tarantella (op. 16). te dne **31. V. 1940.:** Corelli: Follia; Paganini: koncert D-dur; Tartini: Le trille du diable i Saint-Saëns: Introduction i Rondo capriccioso i Čajkovskij: Serenade mélancolique.

U to vrijeme nastupa Toškov i na inim javnim priredbama. Dne **18. IV. 1937.** svira na koncertu »društva Hrvatica Katarine grofice Zrinske«: Wieniawski: Souvenir de Moscou; Hubay: Zefir i Popper-Auer: Spinnlied.

---

[85] Vidi: dr. A. Goglia: »Hrvatski glazbeni zavod u deceniju 1927.—1937.« str. 17.

Na koncertu H. G. Z. dne 25. XI. 1938. izveo je XII. koncert Ivana Mane Jarnovića a povodom 50-godišnjice Božidara Širole na koncertu H. G. Z. dne 19. I. 1940. svečareve skladbe Romancu i Scherzo. Kod klavira Stela Podvinec.

Zlatko Topolski, rodio se u Valpovu g. 1914. Polazio je drž. muzičku akademiju, te mu je glavni predmet bila violina. Bio je izvrstan učenik prof. Humla.

Već kao učenik nastupao je kao solista u javnim učeničkim produkcijama i to:

Dne 7. V. 1930. izveo je Vieuxtemps: Fantasia apassionata; dne 2. VI. 1932.: Vivaldi-Kreisler: koncert C-dur; dne 29. XI. 1932.: Tomaso-Vitali: Ciaccona i Beethoven: koncert D-dur (op. 61).

Diplomski ispit položio je u školskoj godini 1933.—34., te tim povodom svirao je na javnoj učeničkoj produkciji dne 20. VI. 1934. ove skladbe:

Brahms: Sonata D-mol (op. 108, klavir Ivo Maček); Bach: Sonata za violin solo G-mol; Saint-Saëns: koncert H-mol (op. 61); Odak: Elegija; Wieniawski: Scherzo-Tarantella (op. 16) i Szymanowsky: Tri caprica od Paganini-a.

Međutim je Topolski izveo na koncertu glazb. matice u Ljubljani dne 19. I. 1934. Beethovenov koncert D-dur uz pratnju orkestra.

Na matineji pako, koju je dne 23. IX. 1934. priredio ženski odbor crvenog križa savske banovine u velikoj dvorani H. G. Z. izveo je Topolski skladbu: Tartini-Kreisler: Varijacije na temu od Corelli-a (kod klavira I. Maček).

Na kompozicijonoj večeri pianiste i skladatelja Božidara Kunca u velikoj dvorani H. G. Z. dne 18. II. 1836. iznio je Topolski tri skladateljeve skladbe za violinu i klavir (op. 28): Dozivi, Uspomena i Noć na proštenju.

Na koncertu H. G. Z. dne 4. XII. 1936. svira Topolski sa violinistom Antunom Ganotzi Bachov koncert D-mol za dvije violine i orkestar. (Društveni orkestar H. G. Z. D. Lhotka).[86]

Od god. 1937. do 1938. bio je Topolski član zagreb. kvarteta te svirao I. violinu. Ove godine ostavi Zagreb te bude angažiran kao solo-violinista na Radio-stanici u Beogradu.

Dne 30. V. 1938. priređen je u velikoj dvorani H. G. Z. veliki koncert u korist dječjeg oporavilišta u Kraljevici. Na toj priredbi izveo je Topolski: Bach: Air i Chopin: Mazurka br. 3 (op. 67) kod klavira L. Matačić.

Na koncertu zagreb. filharmonije u velikoj dvorani Zbora 6. XI. 1939.: Lalo: Symphonie espagnole (op. 21).

Ljudevit Dobronji, rodio se u Vjatki (Rusija) g. 1917. Kao đak drž. muzičke akademije te Humlov učenik nastupio je na ovim javnim priredbama i svirao:

Dne 19. VI. 1934.: Swendsen: Romanca; Novaček: Perpetuum mobile. Dne 16. VI. 1935.: Vitali: Ciaconna; Spohr: koncert br. 8 (Gesangsscene) i Beethoven: Romanca F-dur (op. 50). Dne 8. IV. 1936.: Wieniawski: II. koncert.

Diplomski ispit položio je u školskoj godini 1937.-38. te tom prigodom svirao je na javnoj priredbi državne muzičke akademije dne 3. III. 1938.:

Mozart: V. koncert A-dur (Köch. 219) i Čajkovskij: koncert D-dur (op. 35) oba uz pratnju orkestra spomenute akademije D. F. Lhotka.

Povodom šestdesete godišnjice kompozitora Antuna Dobronića priredio je H. G. Z. dne 5. V. 1938. njegovo kompozicijono veče kod koje je Dobronji svirao: Concertino na nacijonalnu notu i Skice iz našeg Primorja za violinu i klavir (kod klavira Robert Herzl).

Član je zagrebačkog komornog orkestra (I. violina).

Stjepan Šulek, rodio se u Zagrebu g. 1914. Polazio je državnu muzičku akademiju te učio kao glavni predmet violinu kod prof. Humla. Diplomski ispit položio je u škol. godini 1935.-36.

Svirao kao solista na ovim javnim učeničkim produkcijama: dne 26. II. 1935.: Blagoje Bersa: Simofnijski poem; dne 5. V. 1936.: Lhotka: Dvije hrvatske rapsodije (Sljepačka i žetelačka) i dne 5. VI. 1936.: Beethoven: koncert D-dur (op. 61).

Na društvenom koncertu H. G. Z. dne 22. I. 1937. (Veče kompozicija Antuna Dobronića) izveo je Sonatu za violinu i klavir (Ivo Maček) te Impresije iz

[86] Vidi: dr. A. Goglia: »Hrvatski glazbeni zavod u deceniju 1927.—1937.« Sv. Cecilija 1937. i posebni otisak str. 14.

Jugoslavije (suita za dvije violine; II. violina Ivan Weiland). Dne **8. VI. 1937.** svira Šulek na koncertu nezavisnih autora u dvorani H. G. Z.: Šlik: Improvizacija i fugeta te Uspavanka i ples; a iste godine 9. V. na svečanoj matineji materinstva: Dvořak: Slavenski ples E-mol i Brahms: Valcer.

Šulek mnogo se bavi komornom muzikom. Na društvenom koncertu H. G. Z. dne 16. V. 1938. svirao je violinu u komorno-klavirskim skladbama Brahmsa, Ive Mačeka i Josefa Jongena.

Dne **14. X. 1940.** priredio je klavirni trio (Ivo Maček klavir, Šulek violina i Antonio Janigro violoncello) komorno veče i izveo klavirna tria: Mozart: B-dur (op. 15 br. 1. Köch. br. 502); Schumann: D-mol (op. 63) i M. Ravel.

Ivan Weiland rodio se u Somboru god. 1911. Polazio je drž. muzičku akademiju. Kao glavni predmet učio je violinu kod prof. Humla.

Diplomski ispit položio je u školskoj godini 1936.-37. Tim povodom izveo je na javnoj učeničkoj produkciji dne 5. VI. 1937.:

Dvořak: Sonata F-dur (op. 57); Boccherini-Duškin: koncert D-dur; E. Chausson: Poeme (op. 25); Saint-Saëns: Havanaise (op. 83; Debussy: La fille aux cheveux de lin i Wieniawsky: Scherzo-Tarantelle (op. 16).

Na društvenom koncertu H. G. Z. dne 22. I. 1937. (Veče kompozicija Ante Dobronića) svirao je sa violinistom S. Šulekom: Impresije iz Jugoslavije (Suita za dvije violine).

Jurica Kirschner, rodio se u Požegi g. 1914. Polazio je drž. muzičku akademiju. Učio je violinu kod direktora Rosenberg-Ružića te položio diplomski ispit u školskoj godini 1932.-33. Tim povodom svirao je na javnoj učeničkoj produkciji Goldmark koncert (op. 28).

Svirao solo na ovim javnim učeničkim produkcijama:

Dne **27. II. 1929.**: Vieuxtemps: Fantasia appassionata; dne 26. III. 1930.: Vieuxtemps: Ballada i polonaise; dne **30. I. 1931.**: Wieniawski: koncert D-mol (op. 2) i Thomas-Sarasate: Romanca i Gavota iz opere »Mignon« i Wieniawski: Poloneza A-dur (op. 21); dne **2. VI. 1931.**: Sarasate: Ciganski napjevi.

Na društvenom koncertu H. G. Z. dne **7. IV. 1938.** veče Kluba hrvatskih kompositora svira: Franjo Dugan: Sonata (op. 38) i Odak: Sonata (op. 1). Kod klavira Čedomil Dugan. Na tom koncertu izveden je i klavirni trio Mile Cipra (Melita Lorković, Kirschner i Aleksandar Fučkar).

Član je zagreb. komornog orkestra (I. violina).

Filip Matheis, rodio se u Novom Vrbasu g. 1918. Polazio državnu muzičku akadediju te kao glavni predmet učio violinu kod prof. Humla.

Nastupio kao solista na ovim javnim muzičkim produkcijama: Dne **9. VI. 1934.**: Viotti: koncert br. 22 i dne **8. IV. 1936.**: Bruch: koncert G-mol (op. 26).

U društvenom koncertu H. G. Z. dne 5. V. 1938. svira Dobronić: Slike iz našeg Primorja za violinu i klavir (Robert Herzl) a dne **22. V. 1938.** svira: Brahms: Koncert (op. 77) uz pratnju orkestra a u velikoj dvorani H. G. Z. dne 17. IV. 1939. svirao je Matheis II. violinu u klasičnom programu. Na tom koncertu sudjelovali su osim njega Margita Matz (cembalo), Ivan Pinkava (violina I) i Rudolf Matz (violon-cello).

Matheis bio je duže vremena član gudačkog kvarteta »Sklad«, u kojem je svirao II. violinu, a sada je član zagreb. komornog orkestra.

Na koncertu tog udruženja dne **6. IV. 1938.** svirao je Matheis violin solo u Händel-ovoj 5. sonati B-dur (continuo M. Spiller).

*

Prikazao sam veliki broj violinista stručnjaka, koji su sudjelovali i djeluju u Zagrebu kao pedagozi, reproduktivni stručnjaci i solisti a spomenuo sam i više violinskih amatera, koji su se bavili i bave komor. muzikom i javno nastupali. Većina je obrazovano u glazbenoj učioni H. G. Z. i državnoj muzičkoj akademiji u Zagrebu. Svi su vanredno djelovali, ne samo u domovini nego i u inozemstvu te pronijeli glas o nama Hrvatima a naročito su mnogo doprinijeli, da se je glazbeni život u Zagrebu tako lijepo razvio.

